Зеленського поглинули мідні труби

Штати готують нам нового президента?

» стор. 4

Окупація мозку

На захоплених територіях рашисти намагаються «зліпити» з українців росіян і переконують місцевих жителів у тому, що московія прийшла назавжди

» стор. 6

По-перше

Супи до осіннього столу

» стор. 14

Україна молода

Середа, 11 жовтня 2023 року

№41 (5953)

Учорашні курси НБУ:
1 $ = 36,568 грн
1 € = 38,872 грн

Ще зігріємося

Синоптики розповіли, що відбувається з погодою в жовтні

» стор. 3

Жовтень — місяць суперечливий.
Фото з сайта glavcom.ua.

«Загалом у районі Бахмута ЗСУ продовжують вести наступальні дії. Наші воїни знищують ворога, крок за кроком звільняють тимчасово окуповані території, закріплюються на досягнутих рубежах».

За даними Генштабу ЗСУ

ВАЛЮТА

Ну що, поплаваємо?

Нацбанк запровадив режим керованої гнучкості обмінного курсу

Наталя НАПАДОВСЬКА

Національний банк з огляду на стійкий прогрес у зниженні інфляції, накопичення значного рівня міжнародних резервів, збільшення привабливості гривневих депозитів та ОВДП впровадив з 3 жовтня режим керованої гнучкості обмінного курсу. Як відомо, до повномасштабного вторгнення в Україні був режим плаваючого курсоутворення. 24 лютого 2022 року Нацбанк зафіксував обмінний курс гривні до долара на рівні 29,25 грн/дол., згодом, у липні 2022 року, послабив курс до 36,57 грн/дол. «Але вся ця фіксованість була дуже умовною, — вважає аналітик Олександр Паращій з інвестиційної компанії Concord Capital. — От подивімося на євро — валюту наших основних торгових партнерів і валюту, в якій нам надходила найстабільніша фінансова допомога протягом останнього року. Так от, за останній рік міжбанківський курс євро змінювався з 35,5 грн до 41,2 грн — і ніхто не нарікав».

Нагадаємо, що наприкінці червня 2023 року НБУ затвердив Стратегію пом'якшення валютних обмежень, переходу до більшої гнучкості обмінного курсу та повернення до інфляційного таргетування, що було вимогою Міжнародного валютного фонду.

Сергій Фурса, інвестбанкір, наголошує: «Нацбанк нарешті зробив те, чутки про що розбурхували ринок ось уже кілька тижнів, — формально давши гривні трохи більше свободи, згенерувавши новий термін «керована гнучкість» замість фіксованого курсу. Утім гнучкість буде більше керованою, ніж гнучкою. НБУ, дочекавшись приїзду місії МВФ до Києва і, ймовірно, отримавши від неї згоду, пішов на лібералізацію. Пересадивши гривню на трохи довший, ніж дотепер, ланцюг. Щоправда, довжина цього ланцюга поки що дозволяє гривні рухатися на дві копійки на день на міжбанку».

Метою першого етапу в НБУ задекларували відновлення роботи міжбанківського валютного ринку та призвичаєння бізнесу до щоденних змін обмінного курсу. Відтепер офіційний курс визначатиметься операціями на міжбанківському валютному ринку за активної участі НБУ. Отже, банки можуть продавати і купувати валюту за вільним курсом без обмеження в 1% від офіційного курсу, як було до початку жовтня, проте НБУ, завдяки наявним важелям впливу та інструментарію, не відпускатиме курс надто далеко від офіційного, показники якого наразі не змінюються — 36,57 грн/дол. «Як довго триватиме цей перший етап? Хтось вважає, що місяць-два, я бачу цей етап довшим — до кінця зими», — зазначає Олександр Паращій.

Новина, що НБУ відпустив гривню у вільне плавання, майже не сколихнула ринок, незважаючи на зусилля спровокувати паніку, чим дуже активно займалися проросійські телеграм-канали. НБУ в перший же день торгів вивалив на ринок $500 млн резервів. І це допомогло. На другий день витратити довелося ще $240 млн з резервів. Спроба розгойдати «чорний ринок» теж не пройшла. Тож реально підвищений попит на валюту тримався всього три дні, й гривня подешевшала на 1-1,5%, що відповідає «звичним» коливанням мирних часів. Таку ж помірковану девальвацію більшість експертів прогнозують і надалі. НБУ продовжить контролювати ситуацію на валютному ринку та залишатиметься ключовим гравцем на ньому, регулятор суттєво обмежуватиме коливання курсу, не допускаючи як значного послаблення гривні, так і її стрімкого зміцнення.

Коментуючи рішення, голова НБУ Андрій Пишний пояснив: новий алгоритм визначення курсу не означає, що він формуватиметься винятково ринком, як до війни. «НБУ буде присутній потужно, щоб згладжувати надмірні коливання», — запевнив він. Курс гривні, схоже, рухатиметься таким собі «коридором», у якому йому дадуть трохи коливатись. Нацбанк не дозволить відчутного послаблення гривні і, як і раніше, продаватиме по 2,5-3 мільярди доларів щомісячно.

Це саме ті долари, євро та інші тверді валюти, які Україна отримує від партнерів: за останні 12 місяців приплив валюти від наших західних партнерів становив у середньому 170 млн доларів на (робочий) день. Станом на 1 жовтня 2023 року міжнародні резерви України, за попередніми даними, становили 39 млрд 708,2 млн дол. США. Навіть якщо міжнародна допомога наступного року скоротиться до $20 мільярдів, себто удвічі порівняно з цьогорічними показниками (як прогнозують песимісти), цього має вистачити на півтора року утримання курсу. В усіх комунікаціях останніх місяців Нацбанк запевняв, що курсова стійкість є його пріоритетом. Тож для нього буде зараз надважливим довести, що зміна політики фіксованого курсу долара на керовану гнучкість нічого на міжбанку не змінить.

Хоча черговий лібералізаційний крок регулятора частина експертів вважає в кращому разі несвоєчасним. Старший економіст Ukraine Economic Outlook Михайло Кухар акцентує: «Нацбанк обрав момент повернення до плаваючого курсу максимально невдало… Нічого страшного не сталося б, якби до режиму плаваючого курсу перейшли за місяць-другий, коли турбулентність із невизначеністю зовнішнього фінансування трохи спала б (разом із традиційно панічною реакцією готівкового ринку)».

Або ж бачать у такому рішенні регулятора спроби досягнути й іншої, неоголошеної публічно, мети. «Нацбанк переходить на керовану гнучкість обмінного курсу. Це означає, що курс буде таким, яким його визначить НБУ. Для чого? Щоб здійснити м'яку девальвацію гривні на прохання Мінфіну — в межах 39-40 гривень за долар протягом місяця», — робить висновки керівник аналітичного напряму Мережі захисту національних інтересів АНТС Ілля Несходовський.

Тож експерти прогнозують поступове ослаблення української валюти до показників 39-40 гривень за долар. Як відомо, підвищення обмінного курсу вигідне з погляду наповнення державного бюджету, адже чимало надходжень, зокрема митних платежів і акцизів, мають «прив'язку» до іноземної валюти. Водночас через набагато нижчий обмінний курс, ніж той, що прогнозувався при визначенні бюджетних показників (42,2 гривні за долар у 2023-му та 41,4 — у проєкті бюджету на 2024 рік), план надходжень — передовсім на митниці — не виконується. Ще більш критичною ситуація може стати наступного року, якщо обсяги міжнародної фінансової допомоги скоротяться.

Натомість, за підрахунками експертів, зменшення грошових потоків у вигляді іноземних кредитів та грантів на 10% можна компенсувати завдяки девальвації гривні на 5%. «Відтепер головне питання — наскільки сильно долар здорожчає — цілком залежить від НБУ. Але якщо девальвація гривні й буде, то не стрибкоподібною (як це було у липні 2022-го чи березні та листопаді 2014-го), а плавною. Бо тоді основною причиною девальвації була неспроможність Нацбанку тримати фіксований курс через виснаження його золотовалютних резервів. Зараз буде інакше», — підсумовує пан Паращій. ■

НА ФРОНТІ

Горить, палає техніка ворожа

ЗСУ мають успіх на запорізькому напрямку, б'ють рашистів поблизу Бахмута й активно поповнюють обмінний фонд полоненими

Лариса САЛІМОНОВИЧ

Українська армія продовжує наступ у бік Мелітополя і має частковий успіх західніше Вербового. Про це у своєму телеграм-каналі повідомив бригадний генерал, командувач угрупованням військ на Південному напрямку Олександр Тарнавський. «Підрозділи ракетних військ та артилерії зі складу ОСУВ «Таврія» протягом доби виконали 795 вогневих завдань, — написав він. — Загальні втрати ворога становлять 147 осіб. Знищено 6 одиниць військової техніки противника. Зокрема 2 танки, 3 ББМ та одну артилерійську систему. Також злетіли в повітря 3 склади боєприпасів ворога».

Однак успіху українські воїни досягли в непростих умовах. Протягом тієї ж доби рашисти завдали 8 авіаударів, 455 обстрілів і провели 18 бойових зіткнень.

«Дистанційна» війна і далі продовжує набирати обертів. Днями бійці 79-ї окремої десантно-штурмової бригади знищили штурмову бронетанкову колону російських окупантів щонайменше з п'яти танків та бойових броньованих машин. За даними Цензор.НЕТ, на чолі колони йшла інженерна машина розмінування. Однак її артилерійський обстріл почався ще на окупованій території. Тоді ж по ворожій техніці почали працювати дрони-камікадзе. «Зрозумівши, що, крім фіаско, на окупантів нічого не очікує, ворог почав розвертатися та тікати, отримуючи навздогін шквал вогню, — повідомили в телеграмі бійці бригади. — Як підсумок того бою противник залишив на місці бойовища 4 танки, 4 бойові броньовані машини та інженерну установку розмінування. Крім того, два десятки ворожих бійців назавжди залишились удобрювати поля Донеччини».

Водночас на Бахмутському напрямку бійці Третьої штурмової бригади не лише провели успішний бій, а й унаслідок унікальної операції захопили в полон командира добровольчого батальйону «Алга». Він вдало поповнив обмінний фонд серед старшого офіцерського складу окупантів. Причому в досить ганебний спосіб. Із поля бою кацапи так швидко накивали п'ятами, що не винесли пораненого майора й покинули вцілілу техніку. Полонений під час допиту вже зізнався, що москалі у цій гарячій точці зазнають колосальних втрат.

Загалом у районі Бахмута ЗСУ продовжують вести наступальні дії. За даними Генштабу, наші воїни «знищують ворога, крок за кроком звільняють тимчасово окуповані території, закріплюються на досягнутих рубежах».

У Генштабі також повідомили, що «на Сіверському та Слобожанському напрямках противник зберігає військову присутність у прикордонних районах, проводить активну диверсійну діяльність з метою недопущення перекидання наших військ на загрозливі ділянки, нарощує щільність мінно-вибухових загороджень уздовж державного кордону в Білгородській області».

Тут і далі тривають жорсткі бої. Зокрема бійці ОСУВ «Хортиця» у зоні своєї відповідальності за одну добу відбили 5 атак ворога біля Синьківки та Іванівки на Харківщині. Також Сили оборони зупинили сім ворожих атак на Лиманському напрямку в районі Макіївки Луганської області. ■

ДОПОМОГА

«Полум'яний» привіт москалям

ВО «Черкащани» та благодійний фонд «МХП — громаді» передали для ЗСУ 200 дронів-камікадзе

Людмила НІКІТЕНКО

200 дронів для ЗСУ від черкащан.
Фото Костянтина ПОЛУБІНСЬКОГО.

У Черкасах ВО «Черкащани» та благодійний фонд «МХП — громаді» передали військовим з різних частин ЗСУ 200 дронів-камікадзе. Така резонансна подія відбулася під час проведення форуму «Український спротив: Черкащина».

На зібранні йшлося про те, як має працювати тил, щоб постійно підсилювати спорядженням бійців ЗСУ на фронті, як допомагати ветеранам, які повертаються з пораненнями, говорили й про інформаційний спротив, соціальну адаптацію та медико-психологічну реабілітацію ветеранів, допомогу родинам загиблих Героїв.

Як наголосив секретар Політичної ради ВО «Черкащани» Анатолій Семинога, необхідність проведення форуму — це пошук шляхів збільшення допомоги нашим військовим.

«Якщо ми єдині — ми сильні. Черкащина з перших днів війни активно підтримує ЗСУ. Ми формували територіальну оборону, добровольчі батальйони, ми всіма силами допомагаємо нашим військовим. І щоб збільшити нашу допомогу, ми повинні діяти разом, бо, коли ми об'єднані, ми — сила. Наша політична організація демонструє цю єдність уже багато років, а сьогодні вона особливо важлива для роботи на спільну перемогу над ворогом», — зазначив у своєму виступі на форумі Анатолій Семинога.

Його підтримав командир 118-ї бригади ТрО Анатолій Стуженко, зауваживши, що важливою для українців є спільна робота на перемогу. Адже ЗСУ — це не тільки бійці на фронті, це вся Україна.

За словами члена ради Черкаської обласної організації ВО «Черкащани» Петра Душейка, завдяки тому, що весь український народ згуртувався та виступив на захист нашої Батьківщини, задум окупантів не вдався. І передані нині дрони, каже пан Петро, збережуть на передовій життя великої кількості воїнів та допоможуть наблизити перемогу.

«Сьогодні ми розглянули дуже важливі питання і робимо ще один вагомий крок для нашої перемоги. Це те, що ми повинні робити щодня, щотижня та щомісяця», — підсумовує голова Черкаської обласної ради Анатолій Підгорний.

Участь у форумі «Український спротив: Черкащина» взяли радник міністра оборони України Олексій Мочанов, колишній Надзвичайний і Повноважний Посол України у США, а нині політичний експерт Валерій Чалий, який наголосив, що «ми маємо на державному рівні вирішувати, яка наша стратегія і що саме для нас означає Перемога», журналіст Вадим Денисенко, який презентував соціологічне дослідження «Сприйняття росіянами війни в Україні» та власну книгу «Як зруйнувати русскій мір». ■

НЕБЕСНА КАНЦЕЛЯРІЯ

Ще зігріємося

Синоптики розповіли, що відбувається з погодою в жовтні

Валерія МУСХАРІНА, студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

З перших же днів жовтня українці відчули значне похолодання. Другий осінній місяць одразу показав, хто тут господар, принісши із собою вітер, хмарність та різке зниження нічної температури.

«Осінь вступає в свої права, — зазначає представниця Укргідрометцентру Наталія Птуха виданню NV. — Нічна температура +4...+9 практично по всій території країни, окрім узбережжя морів — там усе ж іще +8...+13... Загалом на нашу територію продовжує впливати поле підвищеного тиску, антициклон, і центр його розташований зараз над Центральною Європою, а ми — ніби на його периферії». За її словами, вже не слід чекати таких високих температурних показників, як у вересні (він узагалі виявився рекордним). Центральна геофізична обсерваторія, каже пані Наталя, опублікувала підсумки першого місяця осені: він для Києва виявився найтеплішим за всю історію спостережень з 1881 року.

«Надалі мені складно говорити, осінь — це перехідний період, починається якраз перебудова атмосферних процесів, ситуація частіше може мінятися. Зрештою, очікуємо на настання метеорологічної осені», — додає вона.

Як прогнозує народний синоптик Володимир Деркач, жовтень принесе в Україну не тільки перші заморозки, а й досить приємні погодні умови: «Початок місяця був досить прохолодний: температура вночі низька — до заморозків, але вдень ще досить тепло.

Така погода спостерігатиметься тільки в першій декаді місяця, а далі, на диво, потепліє: будуть погожі як для цього періоду осінні дні». Він пояснює: кінець першої декади жовтня знову прийде з похолоданнями і невеликими дощами. Цей процес займе й початок другої десятиденки місяця, хоча сильних холодів не очікується. Однак на початку другої декади, хоч і не надовго, однак несподівано увірветься майже літнє тепло.

«Приблизно одразу після 14 жовтня прийде третє бабине літо... Хоча температура вночі опускатиметься все нижче, заморозків у цей період не очікується», — додає Деркач.

Синоптикиня Наталка Діденко теж наголошує на тому, що нас усе ж таки ще чекатиме потепління. «Ось із 10 жовтня до нас прийшла чергова хвиля дуже теплої погоди. Як бачите, вона обіцяє бути вкрай неоднорідною, цікавою, контрастною й холеричною. Тримайте себе і свою голову в рівновазі, подбайте про профілактику, уважно стежте за свіжими уточненими прогнозами», — радить вона.

ВІДНОВЛЕННЯ

«Поставити на ноги»

На Черкащині створили відділення для протезування та реабілітації військовослужбовців

Людмила НІКІТЕНКО

На Черкащині, в одній із лікарень Корсунь-Шевченківської громади створили стаціонарне відділення протезування та реабілітації військовослужбовців. Про це «УМ» повідомила голова Черкаської районної військової адміністрації Валерія Бандурко. За її словами, це відділення на 40 ліжок, 20 з яких виділено для проведення реабілітації військовослужбовців, що отримали ушкодження кінцівок та потребують протезування. Тут з ними медики будуть поряд на кожному етапі — від консультації до завершення реабілітації.

«Втілення цього проєкту — спільна робота багатьох структур за різними напрямами. Відділення починає свою роботу в синергії з ТОВ «Аванті Трейд», регіональний директор якого — Олександр Підстепний. Товариство працює на базі та спільно з Інститутом травматології та ортопедії Національної академії наук України», — розповідає пані Валерія. Вона каже, що лікарня уклала договір із цим товариством, яке у рамках державної програми виготовляє та безкоштовно забезпечує сучасними протезно-ортопедичними виробами військовослужбовців, котрі втратили кінцівки на війні.

«За кошти місцевого бюджету Корсунь-Шевченківської громади

На Черкащині відділення для протезування та реабілітації військовослужбовців починає працювати вже цього тижня.
Фото надане Черкаською РВА.

придбано нові ліжка, а за кошти лікарні дозакуповують відповідне реабілітаційне обладнання. Саме дооблаштування приміщення вже на завершальній стадії, воно відповідатиме сучасним вимогам», — веде далі очільниця Черкаського району. І уточнює, що місцеві лікарі пройшли навчання, щоб мати необхідний рівень підготовки. На початку роботи відділення залучать спеціалістів, які вже мають необхідний досвід роботи.

«Аби забезпечити максимально комфортний процес реабілітації наших військових, у лікарні також здійснюється облаштування кабінету психологічної підтримки, адже емоційний стан бійців — це левова частка їхнього майбутнього якісного життя», — наголошує голова Черкаської районної військової адміністрації Валерія Бандурко. І підсумовує, що вже цього тижня відділення прийматиме перших пацієнтів, яких переведуть із військових шпиталів.

ВІЙНА

Гаряче небо над Єрусалимом

За три дні по Ізраїлю випущено понад чотири тисячі ракет

Тетяна ПАРХОМЧУК

На Близькому Сході стрімко почалася справжня війна. Бойовики із Сектора Гази прорвалися на територію Ізраїлю. В перші години там тривали жорстокі бойові зіткнення. Чимало цивільних потрапили у заручники. Також Ізраїль опинився під масованим ракетним ударом. Ракети долетіли навіть до Єрусалима. Під ударами перебували й інші ізраїльські міста.

Очевидно, що початок війни, який збігся з останнім днем єврейських свят, став несподіванкою як для армії оборони Ізраїлю, так і для спеціальних служб цієї країни.

Упродовж останнього часу вважалось, що організація ХАМАС, яка контролює Сектор Гази, не зацікавлена в активних бойових діях і з нею можливо домовитися щодо зменшення ескалації. Така домовленість, до речі, була досягнута за кілька годин до нападу за посередництва арабських країн, і вважалося, що найближчим часом Ізраїлю з боку Сектора Гази нічого не загрожує.

Однак тепер, уперше за 50 років після війни Судного дня, армія оборони Ізраїлю знову оголосила стан війни.

І хоча Ізраїль дав сувору відповідь на терор Гази, але незрозуміла роль переоцінених і ледь не найкращих у світі ізраїльських спецслужб, які пропустили такий удар.

Навіть якщо погодитись із контрадміралом, речником ЦАХАЛу Даніелем Хагарі, що по Ізраїлю з Гази було випущено 2 тис. 200 ракет за 20 хвилин, то приховати таку кількість пускових установок при перенасиченості Сектору Гази ізраїльськими агентами дуже важко. Щоправда, є версія, що попередження таки були, однак влада з якихось міркувань їх «не почула». Але з цим громадяни Ізраїлю розбиратимуться після війни.

А загалом з початку боїв 7 жовтня ХАМАС запустив у бік Ізраїлю 4 тис. 400 ракет. За офіційними даними, кількість загиблих ізраїльтян після нападу терористів становить близько 800 людей.

Українці живуть своєю війною, новинами з неї та оцінками її розвитку. Вони — її прямі учасники, герої й жертви. Тому українці як ніхто відчули увесь жах, котрий переживають ізраїльтяни сьогодні.

Водночас ми переосмислюємо разом з усім світом те, що сталось і в нас, і в Ізраїлі. Шукаємо причини, підводні камені й виходи. Версії є різні. І поєднання їх в одне ціле може скласти ланцюг причин, розірвання котрого могло б вплинути на стабілізацію ситуації як на Близькому Сході, так і в Україні та й в усьому світі. Бо такий крок міг би дати поштовх до прояву політичної волі низки найвпливовіших світових гравців.

Цікавим виглядає аналіз причин війни в Ізраїлі глави інституту Лемкіна при Бременському університеті Гуннара Хейнсона. Він акцентує на тому, що наразі молоде покоління Гази є основним бойовим матеріалом тих, хто стоїть за тероризмом проти Ізраїлю.

Хейнсон зазначив: «Причина молодіжної бульбашки, що нескінченно надувається в Газі, полягає в тому, що переважна більшість населення не потребує робити хоч щось, аби «підняти» свої чада. ...Захід платить за їжу, школи, медичне обслуговування та житло, водночас мусульманські країни допомагають зброєю. Не скована морокою — необхідністю заробляти собі на життя, — молодь має достатньо часу для риття тунелів, контрабанди зброї, збору ракет та іншої зброї...

Сьогоднішня ситуація може лише погіршитись. Ізраїль заганяють у глухий кут. Тінейджери Гази не мають іншого майбутнього, окрім війни. Убитий ракетник одразу ж замінюється трьома молодими терористами, для котрих смерть мученика не менше в пошані, ніж перемога».

Наразі речник армії оборони Ізраїлю Даніель Хагарі повідомив, що ЦАХАЛ відновив контроль над усіма містами на кордоні з Сектором Гази. Однак розвиток воєнних подій, на жаль, на цьому не припиняється.

АНТИКОНСТИТУЦІЙНИЙ БАРДАК

Зеленського поглинули мідні труби

Штати готують нам нового президента?

Тетяна ПАРХОМЧУК

Була надія у наївних, що повномасштабна війна змінить президента Зеленського. Що він ставитиме правильні запитання; почне вчитись бути державним діячем. Що він почне розбиратись самостійно в усіх політико-економічних нюансах; у роботі силовиків — СБУ, поліції, загалом у схемах корупції та й у структурі власної ОПи.

Але він вирішив цього не робити. Бо, потрапивши у теплу зручну ванну, що йому організувало оточення, отримав такі славу й визнання, що йому просто ніколи. Не до дрібниць.

І зараз Зеленський, напевне, вже отруєний тим, що вважає себе величним.

Президента понесло в інший бік — слави, де його затягнув вир мідних труб. А це найпідступніше з випробувань, яке він не пройшов, він у ньому розчинився. І тому Володимир Зеленський так і залишився тим некомпетентним пацаном, котрий прийшов на посаду президента країни, в якій тривала війна на сході. Експеримент перетворення актора на президента не вдався. Почався зворотний процес: Зеленський — знову актор у ролі президента. Але в нього трагічна роль — завжди сумний, втомлений, стурбований, мовляв, я разом з вами страждаю. Однак в ОПи немає страждань, там усе добре.

Роль особистості в історії полягає в тому, що особа міняє композицію і робить прискорення всіх необхідних процесів.

На жаль, Володимир Зеленський уже не зможе робити прориви, він забронзовів. Реформ немає. Від президента України залишилась лише функція, яка щовечора зі свого телефона читає, що вона зробила за день. Ну хоч якась комунікація з народом. Але процес, який в Україні затіяли Європа й Америка, продовжиться.

Перший віцеспікер парламенту Олександр Корнієнко вказує курс до узурпації Зе-влади

Оманлива технологія консолідації

Під натиском єдиномарафонної пропаганди влади та легендованих прогнозів її спікерів, в умовах небувалої консолідації західних союзників у підтримці України, цензурування майже всіх інформаційних потоків — українці були переконані у неминучій і швидкій перемозі в цьому році.

Це потужна і неймовірна технологія консолідації нації навколо патріотичних наративів. Завдяки їй виник перший історичний консенсус між владою і суспільством про цілі й стратегії війни: вона може завершитись лише воєнною поразкою росії. Інше — капітуляція, зрада національних інтересів, готовність до всенародного спротиву. Навіть в умовах, коли українці залишалися сам на сам з владіміром путіним. Ніяких половинчастих рішень, сепаратних угод і торгівлі суверенітетом — Україна поверне, а росія відступить за кордони 1991 року. Президента Зеленського більшість позиціонувала і сприймала як єдиного лідера та ідеолога спротиву і визвольної боротьби за відновлення державної цілісності.

Між Зеленським і народом зникла прокладка демократії й усіх інституційних балансів. Щезли моральні лідери та різноманітні «гуру», які тривалий час були компасом для різношерстих політичних і суспільних течій. Їхнє місце зайняли цілі секти експертів, різноманітних знахарів-астрологів, ефективно монетизувавши ютуб.

Будь-яке значення втратив Конституційний Суд. Верховний Суд, переписуючи, видозмінюючи закон у своїх рішеннях, усе більше ставить під загрозу національну безпеку і правові підвалини державності.

А в центрі державної політики став ОП. Цілий дивізіон з його керівника, радників, консультантів. Абсолютна більшість з них ніколи не займалася реальною політикою і не пройшла кар'єрних ліфтів у бюрократичних вертикалях. Поки дійсно блискуча група креативних спічрайтерів Зеленського готувала йому проникливі тексти, його канцелярія прибрала до рук контроль над усією внутрішньою політикою в Україні.

Глава партії «Слуга народу» Олександр Корнієнко заявив, що хтось в Україні вже тестує президентську систему влади. Як у США. Його спікери й політтехнологи почули запах грошей.

Тепер українців намагаються переконати, що війна буде затяжною, тривалою. Вони розгублені, хвилюються і не втрачають надії, що ЗСУ створять диво ще до сезону холодних осінніх дощів і важкої зими.

Однак жодних ознак розколу суспільного консенсусу немає. Нація загартувалася у кривавій війні, люто ненавидить російських агресорів, хоче помсти, перенесення адекватних нашим страждань на росію і стоятиме на цій гарячій емоції ще тривалий час. Як довго — ніхто не знає.

> Президент Зеленський, напевне, вже отруєний власною величчю. Його понесло в бік слави, де й затягнув вир мідних труб. А це найпідступніше з випробувань, яке він не пройшов, він у ньому розчинився.

Інтелектуалів не люблять як клас

На жаль, навколо президента, РНБО, ВР, уряду, Національної академії наук перестали працювати ліквідовані за непотрібністю стратегічні групи інтелектуалів, які здатні моделювати розвиток подій і давати українській владі логіко-математичні можливості діяти на упередження. Загроз і криз. У внутрішній і зовнішній політиці.

Натомість ми маємо експромти, імпровізації, креативи й несподівані інновації. Багато вдалих, немало — провальних. Наслідки останніх ніколи не компенсують успіхів перших, бо настають негайно.

Яскравим прикладом подібного є криза з Польщею, найбільш відданою нашою союзницею. Навколо президента зникла інституційна, побудована на стримуваннях і противагах, конкуренція за ефективні рішення і продумані дії глави держави. І не тільки. Уряду, ВРУ й інших суб'єктів, які формують внутрішню і зовнішню політику.

Цим і скористалось оточення глави держави, яке взяло під контроль усю його діяльність. Від їхніх текстів, ідей, пропозицій залежить його успіх, щоденні розмови з українцями й ефективна місія як воєнного лідера, який формує міжнародний порядок денний.

Вочевидь десь тут треба шукати й причини оголошеної в Україні війни Трампу і його команді екстремістів MAGA.

Десь у якомусь місці взаємовідносин було зав'язано декілька цупких вузлів стратегічних прорахунків у команді Зеленського і провалу дипломатії, яка була підмінена тіньовими переговорами. Наприклад, глави ОП Андрія Єрмака і колишнього мера Нью-Йорка Рудольфа Джуліані.

Зміна устрою під час війни?

Отже, зупинимось на заяві віцеспікера Верховної Ради Корнієнка щодо тестованої президентської системи правління в державі, бо це доволі небезпечний сигнал. По суті, це — узурпація влади.

Тобто, під час війни влада тестує зміну устрою в державі. Ну, в принципі, хто вибрав чинного президента, той і йшов до цього з 2019 року, втягнувши в цей процес усіх. Відверто кажучи, складається враження, що українське суспільство взагалі постійно тестують.

Тому варто нагадати можновладцям, що такі поняття, як суспільний лад у державі, форма правління держави, — закріплені в першій частині Конституції України. І в рішенні Конституційного Суду дуже чітко записано, що зміна форми влади в державі може відбутися винятково за дворазового голосування 300 депутатськими голосами у парламенті. Водночас така політична забаганка має бути підтверджена загальнонаціональним референдумом.

А те, що в Зе-владі вирішили, що мають право тестувати, а фактично — змінювати без узаконення суспільний лад у державі, виглядає як заклик до заколоту й насильницького повалення державного устрою України. Це — кримінальна справа.

Таким чином Корнієнко ще раз підтверджує прямий вплив президентської команди, офісу президента й самої першої особи на суди, прокуратуру, антикорупційні органи та всі інші незалежні гілки влади. Водночас виникає питання, навіщо Корнієнко підставляє цією заявою президента? Хоча, можливо, все виглядає ще «цікавіше» — віцеспікер не підставив своїм висловом президента, а як один із топчиновників чинної влади в притаманному їм стилі намагається всю відповідальність перекласти саме на президента.

До речі, приблизно такі ж тенденції панують і на рашистській фередерації. Там постійно виходять комічні публічні тестувальники — то «усы пескова», то хтось із фсб, то хтось із їхніх губернаторів, то хтось із єдиноросів — і озвучують хотілки путіна.

Тільки їм там це простіше, бо на московії немає ні конституції, ні законів. І те, що кожен з них випускає у простір, буквально через кілька днів може бути реалізовано, незалежно від того, що воно порушує всі внутрішні законні норми та міжнародні зобов'язання.

Нам зрозуміло, там просто вже немає держави, а є клоака з абсолютною диктатурою і без будь-яких прав і законів.

Але ж в Україні Конституція є. То що виходить? Що в нас зараз влада під час війни з московією ментально промосковська? Наші можновладці сприймають і розуміють діяльність влади за російським лекалом принципів обов'язків влади? Схоже, що в них московське уявлення як про царя-батюшку, який має усім керувати, так і про те, що холопи мають мовчати.

Власне, Корнієнко просигналізував дуже важливі речі: у владі мріють, щоб саме так і зробити.

Американська ставка на прем'єра?

І тут знову запитання: зважаючи на ці всі тестування, ми йдемо до Євросоюзу чи ні?

Кілька місяців тому політичний експерт Тарас Чорновіл сказав: «До кінця поточного року доля України може вирішитися назавжди. Дедлайн до 2030 року — це останнє розширення Євросоюзу. Хто в нього не потрапить, не виконавши домашнє завдання до певного періоду, — так і залишиться за бортом».

Однак не лише Україна має помінятися за ці сім років, а й ЄС — зробити новий запас міцності, розробити запобіжники всім викликам, нові гарантії — сильніші, ніж вони використали проти любителя путіна угорського прем'єра Орбана.

У такій ситуації логічно, що нам зараз не потрібні будь-які скандальні новини з України. А в нас їх хоч усю Банкову засій.

І ще одне, чому не просто так собі Корнієнко сказав цю фразу. Зі Сполучених Штатів поповзли політичні чутки, що союзники мають намір розмити владу президента України та його ОПи, посилюючи Кабмін. Прем'єр-міністром буде той, через кого колективний Захід запустить фінансування. І, як правило, ця особа має стати центром тяжіння усіх опозиційних сил. ■

ІНТРИГИ

Війна — війною, а без маневрів ніяк

Якщо Америка продовжуватиме ігри, росія створить ще не одну армію

Тетяна ПАРХОМЧУК

Сім колишніх президентів США, причетних до встановлення пам'ятника Тарасу Шевченку у Вашингтоні, були зацікавлені в цивілізаційному розвитку України.
Трумен був почесним головою комітету зі створення пам'ятника. Рейган входив до складу цього комітету. Ейзенхауер підписав закон про спорудження пам'ятника. Кеннеді допоміг реалізувати задум. А спеціальна заява президента Джонсона вмурована в його постамент. Фундамент закладали спеціальною історичною лопатою, якою користувались під час спорудження пам'ятників Лінкольну та Вашингтону.
Сьогодні безпеку світу доля передала президенту США Джо Байдену. Його досвід, знання і вік вважаються запорукою лідерства Америки, яке випробовується так званим екстремізмом Трампа.
Але Байден надто довго грає шахову партію сам з собою. Намагаючись не розбити яйця, розкладені ним у різні кошики.
Однак якщо США і НАТО не зупинять ядерне піратство росії, світ почне жити без будь-яких правил. Власне, що сьогодні й відбувається в Ізраїлі, проти якого справжній воєнний терор, співзвучний з агресією московитів проти України, розв'язав ХАМАС.
Тому з позицій сьогодення, з огляду на певні події останніх місяців та оприлюднень фактів, котрі шкодять піар-обличчю президента Америки Джо Байдена, видається, що якби нині в США президентом був хтось із зазначених прямих і дотичних учасників установлення пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, то, ймовірно, Україні було б легше протистояти кремлівській агресії, війна не була б затяжною і такою трагічною. Бо, можливо, поведінка щодо нас була б чеснішою, допомога — всеохопнішою, слова відповідали б вчинкам, згідно з політичною величчю й масштабом кожного зі згаданих семи президентів США.
А сьогодні криза жанру влади й політики не лише в Україні, а й у всьому світі.

Необхідні нам HIMARSи у політичному футболі США

Аварія американського ковчега

Для України, можливо, це не було б так катастрофічно, якби не наша трагічна дійсність.

«Якщо у США не проголосують за додаткове виділення коштів для України, зброя у нас закінчиться за місяць-півтора», — зазначила голова парламентської ТСК з питань моніторингу отримання та використання озброєння Олександра Устінова. За її словами, Україна щомісяця витрачає на зброю $3 млрд, і питань до логістики постачання зброї немає.

Звісно, є імпульси, котрі вказують на те, що фінансування України все ж не має припинятись. Але американський ковчег зазнав аварії. На перший погляд, незначної.

Уперше в законодавчій історії США у відставку відправлено спікера нижньої палати Конгресу Кевіна Маккарті. За співпрацю з демократами й «секретну угоду» з Байденом про фінансування Києва. Саме це стало основою відповідної резолюції трампістами Метта Гетца.

Де засвоюються трильйони доларів?

Власне, лють республіканців, як ми вже раніше й писали, підсилили «косяки» українського президента Володимира Зеленського. Перебуваючи з візитом у США, він виступив на підтримку фонду боротьби зі зміною клімату. Цю фінансову організацію американці називають шахрайством та аферою, де освоюються трильйони доларів. І її гостро критикують республіканці.

Свого часу глава Української держави не підтримав жорсткий бойкот республіканки Вікторії Спартц проти московських «кротів» в оточенні Зеленського, обмінявши союз із нею на збереження найбільш відданих йому (чи комусь іншому) помічників. Зеленський не замислювався про те, що авторка лендлізу могла стати золотим містком для підтримки України Палатою представників, яку очолюють республіканці.

Зрозуміло, це надзвичайно тонка, вишукана інтелектуальна гра ходіння босими ногами по лезу бритви, котра не під силу чинній українській владі.

Україна стала надзвичайно чутливим нервовим вузлом у політичній системі США. Саме вона запустила імпічмент Трампа, за який він буде мститися, поки не переможе або фатально не програє.

Вона ж зараз є кнопкою запуску імпічменту проти президента Байдена. І перша, і друга історії наповнені такою кількістю різноманітних фактів і обставин, пов'язаних з Україною, що здатні в обох партіях зруйнувати будь-які домовленості про її підтримку.

Хід Кіссінджером

Також під час візиту до Сполучених Штатів Америки президент України Володимир Зеленський та глава його офісу Андрій Єрмак (?) зустрічалися з американським експертом у галузі міжнародного права, дипломатом, науковцем, політиком, автором закликів задобрити росію Кримом «і на цьому війна закінчиться» — Генрі Кіссінджером. Нагадаємо, він раніше писав про недовіру до української влади та брак досвіду.

Генрі Кіссінджер раніше виступав проти членства України в НАТО. Тепер, навпаки, підтримує наш вступ до Альянсу.

У 70-х роках XX сторіччя Генрі Кіссінджер був державним секретарем США і радником президента з національної безпеки. За його участі «холодна війна» США з СРСР набула пом'якшення.

Кіссінджер — лауреат Нобелівської премії миру в 1973 році за досягнення перемир'я у В'єтнамі.

Тему його зустрічі з президентом України активно обговорюють і ще довго розглядатимуть з усіх боків.

Навесні 2023 року Кіссінджер зробив кульбіт, якого ніхто не очікував від патріарха американської політики. Він нарешті назвав росію агресором і визнав, що Україна захищає не лише себе, а й світову демократію.

З точки зору життєвої філософії Кіссінджера, це була недопустима річ.

Отже, в чому сила американського політика, котрому майже 100 років, котрий не має ніякого портфеля і не володіє жодною геополітичною кнопкою, на яку міг би натиснути? Його потужність у тому, що Кіссінджер представляє зовнішньополітичну лінію, яка зберігається у США, і її вітер зараз дме в спину нинішньому президенту США та загалом демократам. Бо насправді концептуально ідеологема Кіссінджера закладена в основу, що її репрезентує Дональд Трамп. Вона базується на простих речах: досить воювати — давайте заробляти гроші на Китаї і на Радянському Союзі. Але чому старий Генрі поміняв навесні свою позицію? Бо СРСР уже давно не існує, і росія — це не Радянський Союз. А Китай зростає на грошах — інвестиціях США.

Імовірно, Кіссінджер також є частиною певного плану президента США Джо Байдена. Адже Республіканська партія хоч і не розкололася, але дала серйозну тріщину в групі «ядерних» фанів Трампа. Його лінія кудись щезла, і він раптом втратив голос. І ніхто не озвучив його позицію, а найближчі соратники, з якими він тусить у Мар-а-Лаго, затаїлися.

Головне питання — чи об'єдналися навколо Маккарті так звані рейганісти, які робитимуть ставку на Нікі Хейлі або колишнього віцепрезидента Майка Пенса. Напевно, було б помилкою думати, що резолюція Метта Гетца була продуманою політтехнологією штабу Трампа підпорядкувати подальшу діяльність Палати представників у його виборчій кампанії. Перш за все — посиленням атаки на президента Байдена процедурою імпічменту. Виглядає так, що з Трампом ніхто не радився.

Голова бюджетного комітету Палати представників Джейсон Сміт назвав усе це хаосом, який серйозно послабить переговорну позицію Республіканської партії.

Є підозри в тривалій стагнації законодавчої діяльності.

Бюджет може бути не прийнятий, і уряд піде у вимушену відпустку.

Україна розколює капіталістів

Цікаво й те, через що сьогодні первують нашіديпломати — Україна вчергове стала причиною «капіталістського розколу». Не востаннє. Президенту Байдену доведеться або почати рішуче використовувати свої президентські повноваження, або Трамп усе більше керуватиме внутрішньою і зовнішньою політикою США.

У президента США як глави уряду — широкі можливості. Експерти вважають, що, наприклад, він може скористатися законом 1947 року «Про національну безпеку».

Крім того, в нього є законодавчі повноваження фінансувати в режимі таємних операцій воєнну допомогу в межах Єдиної військової розвідувальної програми із закритої частини федерального бюджету.

Президенту Байдену зробити це буде нескладно, бо він має двопартійну підтримку України в Сенаті та серйозну опозицію республіканцям у нижній палаті. Отже, чергова шахова партія для гросмейстера Байдена.

Водночас Пентагон зробив витік інформації про готовність передати Україні невелику кількість касетних балістичних ATACMS, як тільки «президент дасть згоду».

Європарламент затвердив 5 млрд євро для України в бюджеті ЄС на 2024—2027 роки та 17 млрд грантів і 33 млрд супердешевих кредитів.

Але для контролю й управління фінансовою допомогою ЄС буде створено незалежну раду аудиторів з попередження фінансових схем, шахрайства і корупції з надзвичайно широкими повноваженнями та безпосередньою підпорядкованістю Єврокомісії.

Після корупції найбільше уваги приділено судовій реформі та виведенню її зі стану легітимної корупції.

Це консолідована вимога, яка має примусити президента Зеленського запроторити в буцегарню декотрих своїх учорашніх друзів — або Україна залишиться сам на сам із жахом росії.

18 жовтня в Україну прибуде генеральний інспектор міністерства оборони США Роберт Сторч із командою аудиторів для розслідування витрат 113 млрд доларів США, наданих Україні минулого року.

Зараз оперативники спецслужб Америки розшукують в Омані, Катарі, ОАЕ та інших фінансових лагунах рахунки українських посадовців чи пов'язаних із ними компаній, що можуть бути частиною допомоги від союзників України.

Однак ми не знаємо насправді, як довго доведеться Україні очікувати реалізації отих усіх зазначених намірів.

І раніше відчувалось, що в цих умовах добитися рішучої та повноцінної підтримки з боку Вашингтона буде надзвичайно важко. Можна розраховувати, що ЄС не відступить від допомоги Україні. Проте основну і найефективнішу зброю Україна отримує саме від США.

А якщо очікування затягнеться — росія, методично знищуючи «шахедами» і ракетами всю можливу цивільну інфраструктуру в Україні, створить іще одну або кілька армій, озброїть їх північнокорейською й іранською зброєю, включно з балістичними ракетами.

Тільки США можуть надати такі системи озброєння і бойові платформи, які здатні будуть створити нові оперативно-тактичні можливості для ЗСУ. ■

Якщо США і НАТО не зупинять ядерне піратство росії, світ почне жити без будь-яких правил. Власне, що й відбувається в Ізраїлі, проти якого справжній воєнний терор розв'язав ХАМАС.

ЧИТАЙ. АНАЛІЗУЙ. РОЗУМІЙ

Окупація мозку

На захоплених територіях рашисти намагаються «зліпити» з українців росіян і переконують місцевих жителів у тому, що московія прийшла назавжди

Лариса САЛІМОНОВИЧ
Харківська область

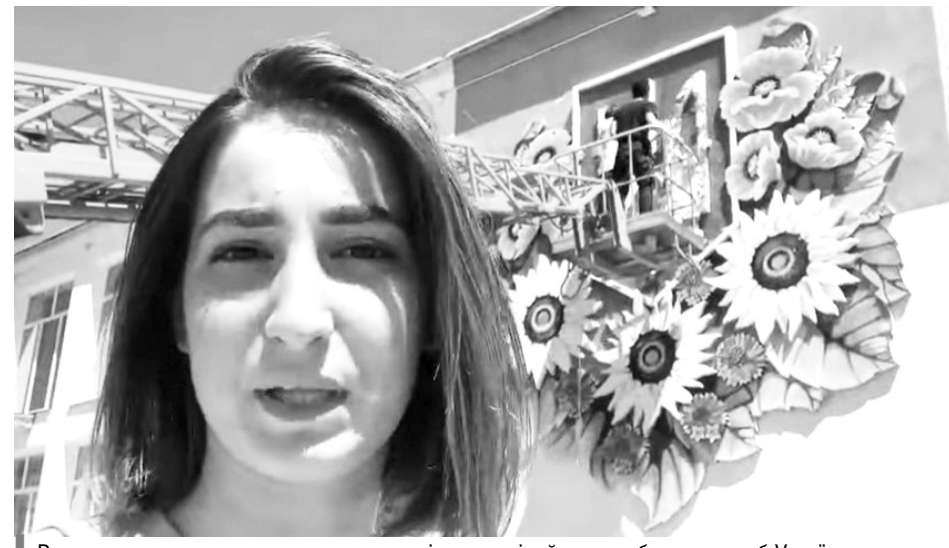

Рашистська пропагандистка коментує відео, де тінейджери збивають герб України.
Фото KHARKIV TODAY.

Болючу статистику озвучив днями начальник Куп'янської міської військової адміністрації Андрій Беседін. До повномасштабного вторгнення у місцевій раді було 187 депутатів. Прихильність виборців вони завойовували під різними гаслами, які навряд чи видавали їхню потаємну любов до росії. Але тільки-но сюди ступив чобіт окупанта, фактично вся ця братія кинулася наввипередки прислужувати ворогу.

«На Куп'янській громаді лишилася чорна пляма, оскільки її не окупували, а фактично здали, — каже пан Беседін. — Тобто здала влада, яку обирали люди на демократичних виборах. Колаборанти буквально показали загарбникам зручні напрямки руху». А згодом стали головними провідниками рашистської пропаганди, переконуючи земляків у тому, що альтернативи росії не було, немає і не буде.

«Після звільнення району всі вони кудись зникли, тому довелося заново створювати владну вертикаль, — каже пан Андрій. — Не співпрацювали з окупантами лише 5 депутатів, які зараз допомагають нам налагодити нормальне життя».

Дешевий ілюзіон

У розпал окупації Харківщини рашистські пропагандисти підготували і зняли серію роликів, де молодь руйнує українську державну символіку, аби замінити її на російську. У Куп'янську цю роль зіграв з товаришем 18-річний студент місцевого медичного коледжу Ілля Гаманін. Акція явно була організована дорослими, оскільки парубки, аби збити ліпнину з гербом України, піднялися під дах Будинку культури не драбиною, а за допомогою автомобіля з краном. У тому ж сюжеті подружки вандалів скинули вниз зірваний синьо-жовтий прапор. «Молодь Харківської області нещадно трощить символ нацистської України, оскільки більше не бажає бачити його у себе в місті», — прокоментувала сюжет блогерка, яка зняла подію на відео і поширила її в соціальних мережах.

Пізніше з'ясувалося, що Ілля почав виступати рашистською зіркою ще раніше. В інстаграмі, наприклад, він розмістив фото, де «героїчно» знищує ножицями український паспорт. «Пішли, треба різати укропів», — написав він, додавши при цьому, що таке заняття дуже небезпечне. Свій страх «герой» сповна видав і через дрібні деталі, оскільки мужньо оголив торс, але боязливо сховав обличчя в балаклаві.

У головах подібних тінейджерів пропагандистський мотлох з'являється невипадково. Як правило, його появі сприяють близькі дорослі. Причому нерідко трапляються дивовижні парадокси. Батько Іллі — Сергій Гаманін — до гарячої фази війни служив (на хвилиночку!) начальником відділу фінансів військової частини, яка дислокувалася у Куп'янську, а також обіймав посаду завідувача господарством у місцевому інклюзивно-ресурсному центрі. Посади чолов'яга обіймав, мабуть, досить хлібні, оскільки, за словами очевидців, щедро балував коштами та різними послугами коледж, де навчався його син. Цією допомогою татусь намагався залагодити «шкільні» проблеми майбутньої зірки рашистського телебачення, бо хлопець полюбляв спиртне та наркотики і нерідко хизувався перед однолітками газовими балончиками, ножами і кийками.

До речі, Сергій Гаманін брав активну участь в останніх виборах до міської ради, але програв перегони. Отож коли до Куп'янська зайшли рашисти, добровільно пішов до них на службу, аби задовольнити свої владні амбіції. Схоже, яблучко покотилося за яблунькою і хутко очолило молодіжне крило місцевих запроданців під назвою «Час перших». Ці піонери взяли на себе місію «доносити молоді правдиву історію», переконувати ровесників у тому, що вони «росіянє», а також обіцяли «пропагувати здоровий спосіб життя». Образ Гаманіна-молодшого для цієї місії підходить ідеально, бо у «русскомірской» реальності все перевернуто догори дригом. Тобто показовим борцем з наркоманією може бути лише наркоман, а гонителем міфічних фашистів — показовий нацист.

Управління страхом

Рашисти називають себе визволителями і люблять прикидатися в телевізорі голубами миру. Насправді ж у зримій, а не вигаданій реальності проводять на окупованих територіях класичний геноцид. Харків'янка Яна, яка перед війною приїхала до Куп'янська, аби провідати батьків чоловіка, розповіла «Слобідському краю», без перебільшення, жахливу історію. Каже, що невелика група місцевих жителів зустріла рашистів у місті проукраїнським мітингом. Організатора одразу ж викрали, а в учасників антиросійського заходу провели обшуки. Кацапи також змушували людей здавати учасників АТО і патріотів до катівень, де на них чекали муки та неминуча розправа.

За словами жінки, окупанти одразу ж влаштували повну інформаційну ізоляцію, вимкнувши інтернет та електроенергію. «Правду» можна було почути лише по російських каналах і завдяки радіо «Харків Z». «Людей переконували, що Україна капітулювала, — пригадує Яна. — Казали, що Куп'янськ — частина росії і що лише російська влада та військові зацікавлені в допомозі місцевому населенню. Мовляв, це Україна розбомбила свої ж міста, а росіяни їх не кинуть. І дехто з місцевих у це дійсно вірив. Навіть ті, хто ще на початку війни підтримував Україну. Нам пощастило, бо у нас деякий час працювало супутникове телебачення. Ми дивилися українські новини і мали розуміння, що відбувається насправді».

Тактику повної інформаційної ізоляції рашисти застосовують на всіх окупованих територіях. У південних регіонах, наприклад, людям промивають мізки телеканали «Крим-24», «Херсон-24», «Заріжжя-24». Там запевняють, що вороття назад в українців немає. Мовляв, в очах жителів вільних регіонів мешканці ТОТ заплямували себе назавжди, тому після приходу ЗСУ всіх звинуватять у колабораціонізмі, кинуть до в'язниці, а то й розстріляють. Водночас чоловіків, що отримали паспорти з двоголовою куркою, одразу ж поженуть на фронт. Відверте шмагання батогом тут певною мірою компенсується і солодким пряником. У Маріуполі, наприклад, рашистські ресурси не втомлюються хвалити місцевих жителів, які продовжують скніти у зруйнованих будинках, не покидаючи рідні квартали. Їх називають справжніми патріотами міста, що заслуговують на окрему нагороду.

Окупанти створювали черги штучно.
Фото «Слобідського краю».

Отримати альтернативні новини на окупованих територіях неможливо в принципі, оскільки, за даними Громадської мережі ОПОРА, вже у березні минулого року москалі заблокували доступ до 979 українських онлайн-ресурсів і 10 сайтів органів державної влади. Ця робота тривала до повної інформаційної ізоляції загарбаних територій. Натомість агресори швидко організували заміну у формі 1 тис. 45 активних сторінок «ВКонтактє» та 645 телеграм-каналів, які обслуговують і досі саме ідею окупації.

Доброта навиворіт

За словами Яни, ціни в магазинах Куп'янська швидко зросли у три, а то й чотири рази. Втім навіть цей товар придбати було дуже складно, через відсутність доступу до банківських автоматів. По готівку треба було їхати до населених пунктів окупованої Луганщини або купувати її у підприємливих ділків за високий відсоток.

Пізніше з'ясувалося, що ця ситуація була створена навмисно для того, аби люди шикувалися до пунктів роздачі гуманітарної допомоги. Черги фільмували приїжджі пропагандисти, щоб показати у російських новинах під вивіскою неймовірної турботи окупантів про місцеве населення. «Черги були дуже великі, — пригадує Яна. — Спочатку стояли, щоб записатися на отримання, а потім — щоб отримати. Очікування супроводжувалося розповідями, що Україна кинула Куп'янськ напризволяще, що ніхто й не думає евакуювати населення чи хоча б забезпечити людей необхідним. Людям намагалися показати, що вони потрібні лише росії, і це все знімало телебачення. Вони навмисне створювали такі черги, аби показати картинку, а насправді населення йшло через безвихідь, адже багато людей приїздило з інших сусідніх міст».

Рашисти також постійно намагалися покращити свою катастрофічну демографію за рахунок українців. Для цього вони постійно переконували місцевих жителів у тому, що треба негайно виїжджати на росію. Мовляв, сюди можуть зайти солдати НАТО й знищити геть-чисто все, включно з людьми. Вочевидь ці страшилки виявилися настільки переконливими, що жителі ТОТ почали масово тікати до мордору. Були й ті, хто не піддався зомбуванню і попри все прагнув виїхати до вільних населених пунктів України. Але їм рашисти не давали «зелених коридорів», накриваючи вогнем автівки тих, хто все ж таки йшов на ризик. Повернутися додому наразі складно і тим, й іншим, адже території, які орки покинули під тиском ЗСУ, тепер вони ж нещадно обстрілюють.

Найцікавіше ж те, що серед жителів Куп'янської громади, які після деокупації нікуди не виїхали, є чимало так званих «ждунів». Вони регулярно ходять отримувати українську гуманітарну допомогу, але продовжують чекати повернення «русскіх асвабадітєлєй».

Цей феномен фахівці називають ефектом підготовленого ґрунту, коли пропаганда легко приживається серед населення, яке вже знайоме зі схожими наративами. Їхні мізки навряд чи колись стануть на місце навіть після того, як вимкнеться московський зомбоящик. «Схильні до впливу пропаганди, на жаль, були інфіковані цим ще до повномасштабної війни, — повідомив УНІАН політолог Максим Ялі. — Це саме ті люди, які роками голосували за Партію регіонів, потім ОПЗЖ, а згодом за партію Шарія. Тож пропаганда небезпечна ще й тим, що вони й надалі ходитимуть на вибори. І знову голосуватимуть за умовних медведчуків».

І все ж, хоч яку б маячню вигадували умовні скабєєви для зомбування українців, їхнім фантазіям вірили далеко не всі жителі окупованих територій. На думку аналітика Центру стратегічних комунікацій та інформаційної безпеки Ірини Суботи, російська пропаганда не спрацювала так, як, імовірно, була задумана. Сталося так тому, що інформаційна картинка московії та України, як і всього демократичного світу, дуже відчутно відрізняється. «Такий споживач одразу відчуває фальш та відштовхує те, що йому не резонує, не відповідає світогляду, який уже був сформований раніше, — вважає експертка, — росія, пішовши шляхом зміни картинки світу на тимчасово окупованих територіях, так би мовити, за один день, не отримала бажаного ефекту». ■

НОВАЦІЇ

Аудиторії-трансформери

У полтавській політехніці студенти вчаться просто неба

Ганна ВОЛКОВА

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» відкрив нещодавно дві аудиторії просто неба, або, на англійський манер, простори open spase. Наближення освітнього процесу до європейських стандартів, у які входить, у тому числі, сезонне використання вулиць, скверів, вільних територій для навчання та спілкування, цілком у дусі полтавської політехніки. Адже виш входить до рейтингу найкращих європейських університетів і має титул найекологічнішого у світовому рейтингу університетських кампусів.

Отож, замість сидіти в аудиторіях, — студенти та викладачі залюбки перебазувалися на гарно облаштовані майданчики під правічними деревами на території вишу. На одній з локацій вони займають стільці, на іншій — невеликі дерев'яні лавки. Загалом одночасно в такому форматі можуть навчатися близько пів сотні людей. Кожне навчальне місце обладнане ноутбуком, а викладачі користуються ще й інтерактивною дошкою. Свіже повітря, безумовно, сприяє кращому засвоєнню матеріалу і творчому мисленню.

Однак відкриті простори будуть відкриті не лише для студентів політехніки, а заняття на них проходитимуть за розкладом, але не щодня.

— Створені нами сучасні локації — це інноваційний підхід до вирішення викликів, що постали перед українським суспільством з початку широкомасштабної війни. У нас з'явилися люди зі статусом вимушених переселенців. Їх треба інтегрувати в нове середовище, їм треба допомогти побороти психологічні травми, соціалізуватися на новому місці, їм необхідні позитивні емоції, — зауважує ректор університету Володимир Онищенко. — І простори open spase для цього дуже гарно підходять. Адже у вільний час аудиторія просто неба може прийняти внутрішньо переміщених осіб уже як глядацька зала чи як майстер-клас, або як творча лабораторія з образотворчого мистецтва, художньої кераміки тощо. Open spase із легкістю трансформуються на воркшоп, коворкінг, місце зустрічей з цікавими людьми. Тобто це багатофункціональні майданчики, на яких завжди за гарної погоди проходитимуть навчання і спілкування. Дуже важливо, що аудиторії можуть працювати паралельно, не заважаючи одна одній.

За словами Володимира Онищенка, він давно виношував ідею такої просторової трансформації й модернізації території вишу. Але її реалізація стала можливою завдяки отриманому гранту від уряду Японії на суму 1,4 млн гривень (37 тисяч доларів США), який був профінансований Міжнародною організацією з міграції для надання необхідної психологічної підтримки та допомоги людям, що постраждали від російської збройної агресії.

Для реалізації унікального проєкту багато зусиль доклав викладач архітектурного факультету, ландшафтний дизайнер Павло Васильєв.

А символічну стрічку під час відкриття нового освітнього простору в політехніці наприкінці вересня розрізали ректор Володимир Онищенко та митрополит Полтавський і Кременчуцький Федір. На урочистостях були присутні народні депутати Максим Ткаченко, Олексій Устенко та Андрій Боблях. Почесні гості разом із членами Вченої ради університету змогли оцінити зручність і комфорт нових локацій, а також послухати першу символічну лекцію, яку провів для них професор Онищенко на правах господаря навчального закладу.

Фото зі сторінки Володимира Онищенка у фейсбуці.

СПОРТ

Переможець Кубка України з пауерліфтингу Богдан Старостенко: «Моїми найближчими суперниками були майстри міжнародного класу»

Нещодавно в Коломиї Івано-Франківської області проходив Кубок України з пауерліфтингу з жиму лежачи та класичного жиму лежачи. Збірна Полтавщини повернулася додому з нагородами

Ганна ВОЛКОВА

У відбіркових змаганнях на чемпіонат світу серед усіх вікових груп, що відбудеться наступного року в країні, яка ще не визначена, за першість змагалися важкоатлети з майже всіх областей України та Автономної Республіки Крим. Загалом було понад 200 учасників.

Досить вдало виступила полтавська збірна. Так, Оксана Гордієнко — водночас спортсменка, тренер і заступник декана з навчальної та виховної роботи факультету фізичної культури та спорту, старший викладач кафедри фізичної терапії, ерготерапії Національного університету «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка» — виборола друге місце серед жінок.

А наші Ігор Калініченко (тренер Дмитро Ніжніченко), Іван Крига (тренери Оксана Гордієнко та Валерій Жамардій) і Богдан Старостенко (тренер Володимир Самарцев) посіли перші місця у своїх вагових категоріях.

У командному заліку чоловіча збірна Полтавської області зайняла 3-тє місце.

«Україна молода» взяла експрес-інтерв'ю в одного з переможців турніру — 31-річного спортсмена з Козельщини Богдана Старостенка, директора товариства з обмеженою відповідальністю «Агротехнологія».

■ Яка вага стала для вас переможною?

— Я виступав у ваговій категорії до 120 кілограмів у класичному жимі. За першим узяв 210 кілограмів, за другим — 220, а за третім підходом витиснув 227,5 кілограма.

■ Раніше така вага вам підкорялася?

— Так, у спортзалі, а на змаганнях — уперше.

■ Хто були ваші найближчі суперники?

— Титуловані спортсмени, майстри міжнародного класу Олексій Мельник і Назарій Дячук, обидва родом з Івано-Франківщини. Я, звісно, сумнівався, що мені вдасться їх обійти, тим паче вдома завжди легше змагатися. Але фактично Мельник витиснув 225 кілограмів, Дячук — 217.

■ Ви давно займаєтесь пауерліфтингом?

— Усього три роки. До цього займався армрестлінгом, у 10-му класі був уже чемпіоном області з цього виду спорту. Але пауерліфтинг з недавніх пір став модним видом спорту, тому я, як кажуть, погнався за модою.

■ Де тренуєтесь?

— У спортзалі на роботі. Власники товариства з обмеженою відповідальністю «Агрооб'єднання фермерських господарств» «Еліта» допомогли його облаштувати, я придбав штанги, гантелі й у вільний від роботи час два-три рази на тиждень тренуюсь там по дві години. А на вихідні їжджу в Кременчук, де займаюсь із тренером.

■ Що найважливіше для спортсмена, який займається пауерліфтингом?

— Сила!

Збірна Полтавщини після нагородження. Богдан Старостенко — четвертий ліворуч.

КОЛІЗІЇ

Діаспора воює за Україну

А хто в Україні проти діаспори?

Володимир СЕРГІЙЧУК, завідувач кафедри історії світового українства Київського національного університету імені Тараса Шевченка, доктор історичних наук, професор

Українство у вільному світі

Упродовж багатьох століть, коли ми ставали підневільними й українське ім'я вже починали забувати чужинці, наша діаспора нагадувала всьому світові про велику націю, яка неодмінно поверне собі право бути господарем на життєдайних чорноземах. На весь голос про це заявила 1710 року перша масова політична еміграція в Бендерах, коли запропонувала новий демократичний, конституційний устрій майбутнього не тільки для рідного народу, а й для всього світу.

Це в еміграції написано святу книгу України і всього поневоленого світу — «Кобзар», яка залишається вічним заповітом «і мертвим, і живим, і ненарожденним» українцям. І це саме з далекої чужини двічі в минулому столітті — 1917 р. з Петрограда і 1991 р. з Москви — маєво синьо-жовтого прапора кликало українців до боротьби за національне визволення й відновлення власної державності.

Уже сто років тому російські шовіністи по-справжньому усвідомили значення української еміграції. Особливо вони боялися її зміцнення за рахунок тих вояків армії УНР, котрі опинилися на чужині, але усвідомлювали себе органічною частиною рідного народу й готові були продовжувати боротьбу за визволення України.

Непокоїла москву також українська інтелігенція, яка перебувала на Заході. Її, як і вояків, намагалися будь-що виманити назад в Україну розагітованою «українізацією», водночас російські більшовики старалися не допустити припливу нових українських інтелектуальних сил до Західної Європи. Скажімо, коли спеціальна комісія ЦК РКП (б) ухвалила вислати на Захід значну частину нелояльної до комуністичної влади професури, то світила української науки й освіти мали відбути в іншу сторону — до віддалених регіонів російської федерації, де ведмеді зимують.

Тож ситуація для нашої політичної еміграції на чолі з Симоном Петлюрою склалася надзвичайно тривожною, бо необхідно було зберегти українство у вільному світі, звідки і мав би горіти світильник відродження волі й власної державності. Відомий громадсько-політичний діяч Микита Шаповал тоді напише: «...коли б еміграція зникла, то на довгий час зникне з суспільного обороту само слово «Україна» як в міжнародній сфері, так і дома: поїхавши з Європи, кого залишить еміграція тут для проголошування імені погибаючого народу? Приїхавши додому, еміграція доб'є всяку українську роботу на Україні. Коли перед лицем світа не буде вже свідка і жертви окупації, то ворог торохне по голові весь український народ з його «українізацією» так, що й дзвони по мертвому не озвуться і голосіння над могилою краю буде заборонено. Коли еміграція зникне, то на Україні московська окупація і яничари не залишать навіть очей, щоб оплакувати недолю її...».

Тож за ініціативою Симона Петлюри наша еміграція взялася творити на чужині власну вищу школу для підготовки майбутньої політичної еліти рідного народу.

Щоб урятувати українство, наша еміграція працювала протягом усього періоду підневільного життя на Батьківщині. Коли ж 24 серпня 1991 року було відроджено державну незалежність України — з'явилася можливість оцінити діяльність нашої еміграції в підготовці цієї історичної події на Батьківщині.

"Така потрібна справа"

Очевидно, не все вдалося в цьому плані зробити за першу чверть століття від повернення гетьманських клейнод Івана Мазепи до Києва. Саме тому делегати світового українства, що зібралися кілька років тому в стінах Київського національного університету імені Тараса Шевченка, від імені тоді 20-мільйонної еміграції порушили питання перед керівництвом головного вишу держави активно включитися в процес вивчення історії нашої діаспори.

У розвиток цієї ініціативи поет Іван Драч як очільник товариства «Україна—світ» висунув ідею створення відповідної кафедри в Шевченковому університеті, який удостоїв його своїм почесним доктором. Він запевняв у листопаді 2017 року керівництво університету, що «готовий бути радником — порадником, консультантом (на будь-яких ролях!), аби тільки не занепала така потрібна справа». Просив тільки врахувати його думку про те, що рекомендований «учений-організатор має бути і сучасним політиком, і гуманітарієм широкого профілю — головне, щоб боліло його серце».

Тобто не автор цих рядків, як декому видається, був ініціатором створення кафедри, існування якої комусь із самого початку дуже муляє очі, — він одержав цю пропозицію від керівництва історичного факультету і погодився на неї після розмови з тодішнім ректором, академіком Леонідом Губерським, з яким справді знайомий ще зі студентських часів.

Та головне в тому, що Іван Драч, який уже відійшов у засвіти, дав імпульс розвитку нового напряму не тільки наукових пошуків, а й підготовки фахівців з історії української діаспори, які сьогодні вкрай необхідні для роботи в дипломатичних представництвах нашої держави за кордоном чи в урядових установах на Батьківщині. І студенти першого набору цього року вже одержали дипломи бакалаврів. Водночас кафедра розгортає видавничу діяльність, започаткувавши серію книг під рубрикою «Творча спадщина української діаспори». А ще регулярно організовує міжнародні наукові конференції, де виголошують нові й нові дані з історії розселення українців на чужині, їхнього зв'язку з Батьківщиною.

Знайомлячись із цими здобутками нинішньої весни, члени експертної групи Національного агентства з оцінки якості вищої освіти (НАЗЯВО) відзначали унікальність освітньої програми «Світове українство в цивілізаційному поступі (з поглибленим вивченням іноземних мов)» і належне забезпечення навчального процесу, надали слушні побажання щодо його вдосконалення. На такій же позиції були й члени Галузевої експертної ради (ГЕР) НАЗЯВО, які рекомендували його керівництву затвердити акредитацію цієї єдиної подібного спрямування в нашій країні освітньої програми на п'ять років.

Але на засіданні НАЗЯВО 27 червня 2023 року його голова Андрій Бутенко несподівано вносить пропозицію про повернення вказаної програми на повторний розгляд ГЕР, заявляючи при цьому: «Загальна компетентність — 4, здатність спілкуватись українською мовою усно та письмово (це бакалаврський рівень, підкреслюю) не забезпечена жодним окремим модулем, блоками, темами чи дисциплінами, а лише з позиції закладу освіти даної ОП «забезпечується майже всіма компонентами, оскільки вони викладаються українською».

Така постановка питання шокувала багатьох, адже викладання українською всіх дисциплін, як і консультації, складання заліків та іспитів, виступи гостей із-за кордону справді забезпечують можливість спілкуватися державною мовою. Нею студенти виконують реферати, есе, курсові роботи, виступають з доповідями на конференціях.

Вони також знайомляться з особливостями української мови в різних регіонах розселення. Скажімо, знають, що українці нинішньої білорусі називають свою землю Берестійщина, а не Берестейщина, як прийнято в літературному варіанті української мови. Наші переселенці за океаном не називають хлібороба фермером, як на Батьківщині, а фармером, для них звичною є назва Шікаго замість Чикаго...

А через яку мову ми навчаємо студентів іноземної, зокрема другої, яка вводиться з третього курсу? Додаткові німецьку чи іспанську наші студенти опановують саме через українську.

Зрештою, програма кожної навчальної дисципліни передбачає спілкування українською мовою. Тому нам було зовсім незрозуміло, яким чином цю функцію мають виконувати «окремі модулі, блоки, теми чи дисципліни» і яка в цьому потреба. Університет — не середня школа, ми навчаємо її вчорашніх випускників, котрі відбули процедуру обов'язкового зовнішнього оцінювання з української мови, яке є складовою нової системи всього циклу безперервної освіти. І чи не протирічить йому вимога повторного вивчення української мови у вищій школі на неспеціальних освітніх програмах?

До слова: від історії України всі неспеціальні програми у вишах відмовилися, посилаючись на те, що її вивчали в школі, і в цьому випадку НАЗЯВО не протестує. І що, тепер НАЗЯВО блокуватиме всі освітні програми неспеціальних факультетів вищої школи, у яких відсутня математика? Адже ця дисципліна також, як і українська мова, відтепер віднесена до обов'язкових у зовнішньому незалежному оцінюванні...

Автор цих рядків як гарант вказаної програми збирався про все це сказати присутнім на засіданні членам НАЗЯВО, але пан Бутенко не дав слова, хоч при розгляді інших програм він запитував щодо присутності гаранта й надавав йому можливість пояснити свою позицію.

Університет зміг детально викласти її лише членам ГЕРу, які ще в липні доскіпливо перевірили наші аргументи й одноголосно повторно підтримали рекомендацію повноцінно акредитувати освітню програму «Світове українство в цивілізаційному поступі (з поглибленим вивченням іноземних мов)».

За доброї волі НАЗЯВО можна було б повернутись до цього питання ще до початку цьогорічної вступної кампанії, аби не виникало сумнівів у батьків чи їхніх дітей щодо існування програми в майбутньому. Однак цього не було зроблено, тому розгублені батьки телефонували й писали постійно, прохаючи роз'яснень, відтак частина з них переконала своїх дітей вибрати іншу освітню програму. Тих же батьків, які таки зважилися оформляти контракти на платне навчання, в деканаті історичного факультету попереджали про ймовірність закриття програми, після чого їхнім дітям доведеться переводитися на інші.

Ручний режим для науки?

Проте навіть за таких обставин поголоски заздрісних потемному недоброзичливців про «непривабливість» ОП «Світове українство в цивілізаційному поступі (з поглибленим вивченням іноземних мов)» не дали їм бажаних результатів — повноцінна академічна група таки була набрана. Здавалося б, і члени НАЗЯВО, повторно розглядаючи наше питання, мали б урахувати це, як і позицію ГЕРу.

Однак пан Бутенко на черговому засіданні 22 серпня знову відбувся своїм монологом про неувагу до вивчення української мови в Київському національному університеті імені Тараса Шевченка, нагримав на членів ГЕРу за їхню нібито безпринципність при повторному розгляді справи і вніс пропозицію відправити програму на повторну акредитацію.

Слова для пояснення гаранту програми він знову не дав, як і проректору нашого університету Андрію Гожику, — продовжився такий собі театр одного актора (за кошти нашого університету!), що вже не було дивним. Але ж чому жоден з членів НАЗЯВО не захистив мого права на виступ — іншим гарантам знов-таки давали слово!

Особливо в складній ситуації опинився мій знайомий, заступ-

> Наша діаспора не тільки допомагає сьогодні Україні матеріально. Вона в країнах свого розселення активно впливає на владу з метою потужнішої підтримки рідної землі, а також делегує добровольців на передову, де в двобої з найбільшим ворогом українства вони збройно воюють за Україну і майбутнє всього світу.

ник голови НАЗЯВО Богдан Моркляник, котрий роками співав мені діфірамби, навіть особисто висував мене нещодавно на престижну всеукраїнську премію. А тепер він змушений був мовчати: все, на що спромігся, — заявив про конфлікт інтересів.

Що, в мене є такий із доктором технічних наук Моркляником? Чи в нашого університету як головного вишу держави, до якого аж занадто пильно приглядаються нині члени НАЗЯВО (це видно навіть неозброєним оком)?

Але ж усім відомо, що саме в нас сформовано найбільше основних традиційних наукових шкіл, якими Україна представлена перед світом. Зрештою, наш університет продовжує займати лідируючі позиції серед українських у престижних міжнародних рейтингах, чого чомусь не бачать висуванці в члени НАЗЯВО від інших вищих навчальних закладів, в основному периферійних, де такого рівня ще не досягли.

Я не маю жодних заперечень щодо присутності серед членів НАЗЯВО висуванців Університету економіки та права «Крок», Міжрегіональної академії управління персоналом, скажімо. Але його склад був би більш авторитетним, якби там були представники Київського національного університету імені Тараса Шевченка, Національного технічного університету «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського», Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана, які залишаються флагманами освітнього процесу вищої школи України... На жаль, немає представника першого в Україні — Харківського національного університету імені Василя Каразіна. А наш народ уже давно сказав дуже мудро: дивись на першого...

Мені здається, що керівництво названих та інших правофлангових вишів нашої держави недооцінило ситуацію з таким підходом до створення НАЗЯВО, в основу якого покладено принцип самовисування його членів, без доповнення авторитетними вченими-педагогами від відомих університетів. Про це доводиться говорити тому, що, виявляється, перед своїм прилюдним засіданням керівництво НАЗЯВО в закритому режимі попередньо розглядає рекомендації ГЕРу, а потім головуючий, з урахуванням якихось додаткових рекомендацій чи прохань, лише озвучує ухвалу цієї наради без права на оскарження з боку вищого навчального закладу.

А якби в складі НАЗЯВО були справді відомі авторитети, то вони могли б поправити свого головуючого. Бо без цього розвиток подій в описаному варіанті може призвести до своєрідного «розкуркулення» в системі вищої освіти України. Згадайте, як москва організувала нам прелюдію до колективізації селянства через ліквідацію найавторитетніших хліборобів. Чиїми руками це робилося?

Тож чи звернули увагу фахівці Міністерства юстиції України, коли реєстрували відповідне положення про діяльність НАЗЯВО, на саме такий можливий розвиток подій? Адже так можна в ручному режимі впливати на одержання потрібного комусь результату. В даному випадку під правильними зовні гаслами про підтримку української мови — заблокувати підготовку фахівців, які вкрай необхідні сьогодні для роботи з нашими біженцями в різних країнах світу, аби вони постійно відчували турботу Української держави й не заманили їх на чужині до російських громад, як це вже відбувається у багатьох країнах Європи, про що повідомляли батьки наших абітурієнтів.

Чи не призведе це до втрати перевірених століттями національних традицій, а створення в такому вигляді спеціального органу для контролю за якістю вищої освіти й утримання його за кошти самих навчальних закладів — зрештою, до повної її руйнації, як і науки?

То до чого ж тоді розмови про автономію українських вишів, якщо їхній самостійний розвиток ось так можна розладнати?

Звичайно, виникає закономірне запитання: в чому ж причина такої непоступливої нібито принциповості пана Бутенка? Позиція головного вишу країни щодо забезпечення навчального процесу спілкуванням українською мовою, яка нічим не обмежує її використання? Чи ж «українофобія» гаранта, бо ж бачите, як він «блокує» цю справу!

Але чому ж тоді всім іншим освітнім програмам історичного факультету нашого університету, де також немає окремого вивчення української мови, акредитацію надали, в тому числі й іще одній програмі кафедри історії світового українства — «Практична (публічна) історія», а от ОП «Світове українство в цивілізаційному поступі (з поглибленим вивченням іноземних мов)», образно кажучи, підвісили на невизначеність?

Може, особиста неприязнь до гаранта цієї програми, якого нинішній керівник НАЗЯВО особисто знає ще з 1990-х, коли пан Бутенко був у референтурі голови Проводу ОУН (б) пані Слави Стецько? Чи те, що я не влаштовую когось своєю науковою позицією, зокрема щодо підрахунку жертв Голодомору-геноциду 1932—1933 років? І саме за це прихильники зарубіжних наративів про втрати в 3,5-3,9 мільйона осіб (я ж стверджую про 9,1 мільйона тільки в УСРР) вже прямо звинувачують мене в українофобії? Тож як тут доречними для них є ще й претензії до мене з боку НАЗЯВО в нібито упослідженні української мови! Та ще й у нинішній час протистояння з російськими ідеологемами. Все, як кажуть, складається...

Діаспора в бою

Саме через це в розгубленості опинилася, власне, і наша діаспора — як вона має реагувати на те, що за її постійну турботу про Батьківщину на рідних землях не всі хочуть згадувати? Чи не зупинить це когось із заможних українців, хто хотів би, за прикладом Григорія Степанця, також передати у спадок генералу Залужному мільйон доларів, які останній пожертвував для ЗСУ? Як на це відреагує Світовий конгрес українців, котрий недавно закупив для ЗСУ 15 британських бронетранспортерів?

Як бути відомому правнику діаспори, довголітньому голові Світового конгресу українців Аскольду Лозинському, котрий із родинних статків уже передав для української армії 200 тисяч доларів, а разом з внеском очолюваної ним Фундації УВУ в Нью-Йорку та його приятелів ця сума вже сягає понад пів мільйона?..

До речі, Фонд Лозинських цього року виділив кошти і для оплати навчання двох студентів ОП «Світове українство в цивілізаційному поступі (з поглибленим вивченням іноземних мов)». Допоможе здобути відповідні знання про діаспору ще одному спудею очолювана уродженцем Батурина Миколою Кочергою Фундація Українського геноциду (Чикаго). Як їм, як і щасливим студентам та їхнім батькам, буде дізнатися про те, що в Україні чиниться спротив вивченню історії діаспори, відтак бажаного фаху ці діти в нас можуть не здобути?.. А такий варіант комусь, очевидно, вже мариться з огляду на призначення повторної акредитації саме через ось такий розвиток подій.

Наша діаспора не тільки допомагає сьогодні Україні матеріально. Вона в країнах свого розселення активно впливає на владу з метою потужнішої підтримки рідної землі, а також делегує добровольців на передову, де в двобої з найбільшим ворогом українства вони збройно воюють за Україну і майбутнє всього світу. І скроплюють своєю кров'ю цю священну Велику Українську народну війну, за що ми всі маємо бути вдячні їм — від президента до рядового громадянина.

...Звичаєве право нашого народу, про що має бути відомо випускнику Луганського державного інституту внутрішніх справ Андрієві Бутенку (за першою освітою він учитель історії), передбачає можливість одержати останнє слово кожному, хто постає перед судом. І тільки після цього оголошується вирок, про можливість оскарження якого тут же повідомляється. Оскільки такого не сталося на засіданні НАЗЯВО, де двічі мені не дали слова, змушений апелювати до широкої громадськості, в першу чергу до світового українства, яке ініціювало відкриття нашої кафедри в Шевченковому університеті. ■

ЗАЯВИ

Усе може народна дипломатія

Готові долучитися до українсько-польського діалогу заради майбутнього наших народів

Міжнародне громадське об'єднання «Волинське братство» солідаризується зі зверненням учасників Українсько-Польського форуму, котрий підтримується Міжнародним фондом «Відродження» (Україна) та Фондом Стефана Баторія (Польща) щодо оцінок та перспектив взаємин України та Польщі.

Наша громадська організація об'єднує вихідців з Волині, які проживають за межами історичної Батьківщини. В повоєнний період у Польщі назва «Волинь» часом незаслужено асоціюється з Волинською трагедією.

Водночас волиняни, чиї родини пережили лихоліття 40-х років минулого століття, як ніхто інший усвідомлюють потребу в міжнаціональній злагоді і взаєморозумінні. Після масових убивств російськими варварами мешканців тимчасово окупованих територій України з'явилося набагато глибше розуміння трагізму знущань над мирним населенням. Такі злочини не повинні мати ні терміну давності, ні забуття, тому потребують нових підходів у засудженні насилля над мирними мешканцями, в т. ч. і в обопільному конфлікті на обох берегах Західного Бугу в часи Другої світової війни.

Трагедія в Бучі, як і трагедія в Катині, мають спільне коріння імперської, людиноненависницької ідеології, нині — у вигляді рашизму. Відтак зупинити російського звіра, що замахнувся на повалення демократичного світу, можна лише спільними зусиллями.

На жаль, теперішня кризова ситуація у взаєминах України та Польщі шкодить духу нашого стратегічного партнерства, формує виклики історичної перспективи для спільного Європейського дому. Непорозуміння в торговельно-економічній сфері перейшли в іншу площину.

Спроби деяких офіційних державних представників з обох країн вжити найдошкульніші вислови щодо іншої сторони викликали справжній шок у громадськості як України, так і, сміємо передбачити, в Польщі. Керівники урядів, які могли б поправити конфуз, навпаки, його загострили. А зовнішньополітичні відомства у кризовий період зайняли вичікувальну позицію, хоча мали б таким явищам запобігти. Адже відомо, що природа польського фермера як основи національної ментальності сусідньої держави та реалії українського аграрного олігархату — це різні історії. Ці чинники потрібно враховувати нашим політикам в українсько-польських взаєминах, особливо на етапі інтеграції України в ЄС. Пріоритетним алгоритмом на цьому шляху має бути формування в закордонних політиків усвідомлення того, що, через загрози з боку росії, військові й міждержавні структури Європи без нашої присутності — це неповноцінні політичні конструкції.

Тому не варто відкидати й досвід народної дипломатії. Мешканці прикордонних областей, підприємці, творча інтелігенція мають свою успішну історію неформальних відносин, які вже сьогодні наповнюють сенсом майбутні інституції оновленої Європи. Мільйон біженців, які після російської навали знайшли прихисток у сусідній Польщі, — це унікальний соціальний феномен народної дипломатії. Це не «політичний театр солідарності», це прояв найщиріших людських милосердних якостей поляків та інших народів. Водночас народна дипломатія вже зачекалася, коли ж у тіло України перестануть вставляти шпильки — здебільшого справедливі закиди в корупції у владі.

Діячі Міжнародного громадського об'єднання «Волинське братство», які мають досвід державотворення, готові долучитися зі своїм капіталом знань та умінь до українсько-польського діалогу заради майбутнього наших народів.

За дорученням правління МГО «Волинське братство»:
Сергій Шевчук, народний депутат України 3—6-го скликань;
Олександр Скіпальський, генерал-лейтенант, народний депутат України 2-го скликання;
Віктор Набруско, заслужений журналіст України, президент Національної радіокомпанії України (1999—2010)

ПЕРЕДПЛАТА-2023

Разом — до перемоги!

Поспішіть передплатити «Україну молоду» на листопад

«Україну молоду» у своїх відгуках і читачі — як зі столиці, так і з глибинки, — і колеги-журналісти оцінюють як головну національну газету держави. Редакція «УМ» і надалі намагатиметься бути гідною такої високої оцінки і вашої уваги, шановні читачі.

Нині триває передплата на листопад. Передплатити «Україну молоду» можна до 18 жовтня, і ви отримуватимете газету з листопада. Оформити передплату можна у відділеннях поштового зв'язку, в операційних залах поштамтів, у пунктах при-ймання передплати, на сайті ПАТ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, ДП «Преса» www.presa.ua, як за електронною версією Каталогу видань України «Преса поштою», так і за друкованим Каталогом видань «Преса поштою».

До наших постійних читачів ми традиційно звертаємося: якщо ви багато років передплачуєте «Україну молоду» — порадьте передплату і своїм родичам, друзям, сусідам, знайомим.

Передплатна вартість «України молодої» на 2023 рік:

на місяць — 52 грн. 86 коп.,
до кінця року — 105 грн. 72 коп.
Передплатний індекс — 60970

Для організацій, юридичних осіб:
на місяць — 67 грн. 86 коп.,
до кінця року — 135 грн. 72 коп.,
Передплатний індекс — 01555

«Укрпошта» додатково за саму процедуру оформлення передплати бере: на місяць — 5 грн. , на три місяці — 10 грн.

«Україну молоду» можна прочитати в усьому світі через партнерську мережу PressReader

ВЕРНІСАЖ

Кожен кадр

Літописом війни можна назвати виставку світлин відомого фотохудожника з Кобеляків Костянтина Бобрищева

Ганна ЯРОШЕНКО

У Полтаві в День міста у виставковій залі художнього салону обласної організації Національної спілки художників України за підтримки департаменту інформаційної діяльності та комунікацій із громадськістю обласної військової адміністрації відкрилася виставка робіт видатного майстра фотографії з Кобеляків Костянтина Бобрищева, який послідовно створює графічний літопис сучасності. Вона має назву «Портрети війни».

У церемонії відкриття фотоекспозиції (модератором цього заходу виступив голова обласного осередку Національної спілки художників України Юрій Самойленко) взяли участь знані містяни, колеги, друзі винуватця культурної події, а також герої його світлин. Один із них — музикант, майстер народних струнних музичних інструментів Юрій Фединський, який проміняв американський мегаполіс на українське село Крячківка, що входить до складу Пирятинської територіальної громади, навіть виконав народну пісню та думу, акомпануючи собі спершу на бандурі, а потім — на кобзі. Оцінюючи роботи кобеляцького фотохудожника, присутні були одностайні в думці: жодна з них нікого не залишить байдужим.

«Спочатку хотів назвати цю фотовиставку «Матриця пекла», — говорить Костянтин Васильович. — Та друзі-фотомайстри, з якими ділився своїми міркуваннями, сумнівами, усе більше схиляли мене до думки, що вона має називатися саме так: «Портрети війни». Я кілька разів був у Бучі, Ірпені, Гостомелі невдовзі після їх звільнення від російських окупантів, стояв на руїнах і за допомогою фотокамери фіксував страшні сліди, які лишили по собі рашисти. Коли переглядаєш ті кадри, волосся стає дибки. Та з часом усе більше й більше переконувався в тому, що саме через художній фотопортрет, який вважається вищим пілотажем у фотомистецтві, можна передати всю масштабність трагедії нашого народу. Адже емоції людини, ціла гама найскладніших почуттів на її обличчі є найбільш красномовні».

Кожен із нас так чи інакше є учасником цієї кривавої розв'язаної росією війни: якщо не сам, то його рідні, друзі, знайомі воюють на фронті й нерідко, на превеликий жаль, гинуть. Тільки на Кобеляччині поховали вже близько сотні загиблих воїнів. Костянтин Бобрищев розповідає, що він був ледь не на кожному похороні полеглих земляків і за допомогою фотоапарата фіксував украй болючі, пекучі емоції батьків, дружин, дітей тощо, викликані надміру важкими переживаннями втрати. А потім приїжджав додому, переносив знімки на комп'ютер, наодинці роздивлявся кожен кадр — і це, за його зізнанням, викликало просто-таки нестерпний душевний біль.

Костянтин Бобрищев послідовно створює графічний літопис сучасності.

Вдалося сфотографувати таке, що інакше, як пеклом, назвати неможливо

«Довелося бачити матір, яка, будучи не в змозі контролювати свої почуття й емоції, кидається до могили, куди тільки-но спустили її сина, або убиту горем молоду дружину, в котрої щойно народилося дитятко, яке тепер ростиме без батька... Виставка складається з отаких болючих, пекучих кадрів. На превеликий жаль, це тільки дещиця того, що можна було б показати. І найважче для мене було відібрати знімки, — ділиться фотохудожник. — То було справді пекельною мукою: одну фотографію взяти, а десяток — відставити. Бувало, що й уночі прокидався і думав про одне й те саме: отой кадр дам, а оцей — ні. І отак думки вирували в голові не один день і навіть не один місяць».

У підсумку, на виставці представлено близько 70 світлин фотомайстра. Бо приміщення виставкової зали не вмістило б їх більше. Та й самі фотографії в рамах немалих розмірів — майже 80х50 сантиметрів.

«Як на мене, вдалося відібрати ті знімки, що відображають нинішній особливий стан людини, яка перебуває всередині війни, в оцій нашій жахливій трагедії, — говорить Костянтин Бобрищев. — Час від часу мені телефонує з передової один із наших захисників з позивним «Холод». Пощастило познайомитися з цим хлопцем, коли він приїжджав до свого невеликого села Гайове, розташованого за три кілометри від Кобеляк, на короткий перепочинок. Вдалося зустрітися і з його дружиною, 5-річним сином, батьками.

Перед війною молода сім'я вирішила розводити кіз. Нині їх у домогосподарстві 25 голів. Відколи молодий чоловік захищає Батьківщину, догляд за ними, доїння, переробка молока — усе це лягло на плечі його тендітної дружини. На виставці цій родині присвячені два знімки.

Чарівна, тендітна, мужня.

Показую й волонтерів — також героїв нашого часу, людей з великим серцем, які допомагають нашій армії здобувати перемогу над ворогом. Серед них — кобелячанка Марина Сідаш, котра долучилася до волонтерської діяльності з перших днів повномасштабної війни, не втомлюється збирати «гуманітарку» для фронту й безмежно радіє, коли вдається закрити потребу військових у ліках, продуктах, речах першої необхідності. Дуже хотілося представити загалу й Катерину Скрильник, яка разом із чоловіком Владиславом примудряється розвивати бізнес на селі під час війни, займається благодійністю, передаючи молоко, вершки, бринзу для потреб Білицької територіальної громади. Вважаю, на сьогодні це теж подвиг.

Окрім усього, не міг обійти увагою землячок, які рятують наших поранених воїнів на полі бою. Наприклад, дивовижно талановита медсестра Ірина Бабич із Кобеляків (якось, захворівши, під час медичних маніпуляцій сам мав змогу відчути її турботливість і вправність рук) із 2015 року стала волонтеркою Першого добровольчого мобільного шпиталю імені Миколи Пирогова й зараз рятує наших захисників на найнебезпечніших ділянках фронту. Ірина кілька разів надсилала мені фото, на яких вона в автомобілі везе поранених чи перебинтовує їх. У мене є вдалий знімок, на якому ця сильна духом жінка буквально тягне пораненого, піднімаючись сходами військового госпіталю».

Про кожне фото, яке автор виносить на суд глядачів, можна багато говорити. Деякі з портретів, стверджує фотохудожник, народжувалися всупереч законам жанру. Та хіба це так важливо? Головним є те, що в них читається вся історія життя людини, що вони хвилюють, зворушують до сліз, беруть за душу. Усе тому, що кожен кадр майстер відчуває серцем.

«Не можу не згадати про ще один промовистий знімок, зроблений на невеликому кобеляцькому заводі, який виробляє цеглу і при тому, що під час війни маємо падіння української економіки, не зупинявся ні на день. Цеглу там випалюють у печах початку XIX століття. Отвір у них теж закладають цеглинами й замазують. А після процесу випалу оті цеглини вибивають. І коли звідти виривається перегар, робітники враз покриваються червоно-коричневим попелом — настільки, що людину навіть важко впізнати. Я ходив на це підприємство десятки разів, — пригадує фотомайстер. — І, гадаю, мені вдалося сфотографувати таке, що інакше, як пеклом, назвати неможливо. Але що прикметно? Заводчани не ремствують на

Соняхи надії.

Зруйноване життя.

відчуває серцем

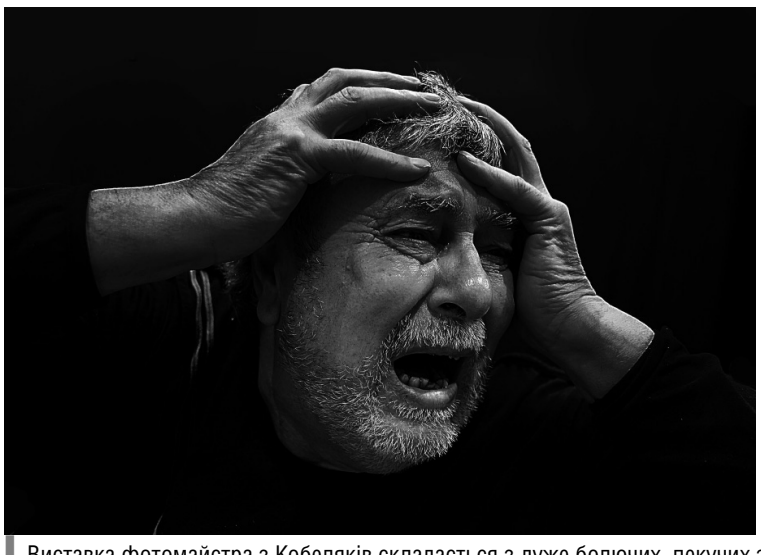

Виставка фотомайстра з Кобеляків складається з дуже болючих, пекучих знімків.
Фото Костянтина БОБРИЩЕВА.

такі умови виробництва й часто працюють без вихідних. Бо прекрасно розуміють, що цегла нині — надзвичайно потрібний матеріал для відбудови України. От таких людей, які продовжують працювати в надзвичайно складний для країни час, вирішив теж показати.

Відверто кажучи, спершу хотів представити більше фотографій похоронних процесій, коли земляки супроводжують тіла полеглих захисників до місця останнього спочинку. Та врешті-решт дійшов висновку: ні, не треба, краще покажу людей у нинішній неймовірно важкій атмосфері, викликаній російсько-українською війною. Отак і народилися портрети війни».

Після Полтави фотовиставка мандруватиме Україною

Костянтин Бобрищев ділиться: іноді в нього запитують, чому він не напише таких щемливих історій, пов'язаних із його героями. Пояснення просте: його світлини говорять самі за себе. Фотомайстер акцентує на фотографії, бо твердо переконаний, що замінити її не зможе навіть найгеніальніший текст. «На фотознімку бачиш те, що неможливо висловити словами, — наголошує він. — Скажімо, як можна передати почуття, емоції? От у мене є, без перебільшення, дивовижна фотографія сліпого музиканта зі скрипкою (вона, до речі, здобула гран-прі одного з фотоконкурсів). Так от, як можна передати те, що в чоловіка очі дивляться, але не бачать? Тільки за допомогою фотокамери! І, на мій погляд, мені це вдалося».

Звичайно ж, усі світлини показати загалу просто неможливо, бо їх дуже багато. Відтак заповітна мрія Костянтина Васильовича — видати книгу про повномасштабну війну, де, знову ж таки, подати фотопортрети людей, які переживають цю жорстоку бійню, і водночас лишити в пам'яті нинішніх і прийдешніх поколінь тих, хто відійшов у вічність, віддавши своє життя за Україну.

А щодо фотовиставки, то це не одноразова мистецька акція, а довготривалий проєкт, який матиме продовження. Планується, що виставка стане пересувною — переміщуватиметься всіма обласними центрами України. Уже відомо, що відразу після Полтави роботи фотомайстра експонуватимуть у Рівному, яке Костянтин Бобрищев називає столицею фотографії. «Фотографічне життя цього міста дивує й захоплює. Там живе відомий український фотохудожник Олександр Харват, який створив Музей фотографії і, окрім усього, має безцінний талант гуртувати навколо себе однодумців. Кілька років тому він здобув почесне звання «Посол миру». Завдяки йому в Рівному організовано найбільші в Україні міжнародні фотопроєкти, на які приїжджають фотографи з багатьох країн.

Олександр знайомий з моєю творчістю. Кілька місяців тому він був одним з членів журі міжнародного конкурсу Life Press Photo 2023, в якому брали участь представники 22 країн, а мені пощастило стати лауреатом. І коли рівненський колега дізнався про мою фотовиставку в Полтаві, то взяв із мене обіцянку, що після цього вона приїде до Рівного. Далі її чекають у Дніпрі. Отак вона мандруватиме Україною.

На жаль, переміщення експонатів є доволі проблематичним, бо одна фотографія в рамі з прозорим склопластиком важить понад 2 кілограми. А оскільки до мінусів склопластика можна віднести його крихкість, то транспортувати роботи не так легко. Можливо, я дещо випереджаю події, але одна знайома уродженка Кобеляків — заслужена артистка України Людмила Касьяненко, яка зараз живе в Техасі, — запропонувала мені зробити фотовиставку і в Америці. Я відправив їй десь три десятки своїх знімків. Наразі ведемо перемовини».

А ось як оцінюють творчість знаного кобеляцького фотохудожника наші відомі співвітчизники, які домоглися успіху в різних царинах. Науковець-мовознавець, літературознавець, публіцист Микола Степаненко зазначає: «Світлини Костянтина Бобрищева ще раз підтверджують слова класика про винятковість нашої нації. Українці — найобдарованіші, найталановитіші у світі. Я впевнений: усе, що робить цей майстер, неодмінно ввійде до золотого фонду творчої спадщини українського народу». Професор Ілля Стариков розмірковує: «Змінюються часи, змінюються люди. Але людські почуття вічні... Вічною є духовна сила, мудрість. Вічності належать і портрети людей, зроблені Костянтином Бобрищевим».

Фотохудожник Валерій Осипчук констатує: «Для мене Костянтин Бобрищев розкрився як зрілий митець саме в портреті. Упевнений: через портретні студії він увійде в історію українського фотомистецтва. Його портрети житимуть вічно, бо несуть у собі світлу енергію, а це дається Богом».

Архітектор Валентина Олійник зауважує: «Фотографії потрібно робити не камерою. Фотографії творяться серцем і розумом. Як ваші».

«Мене завжди вражала Костянтинова невсипуща енергія. Він ніколи нічого не робив упівсили. Тож будьмо щедрі в оцінці його таланту, — закликає художник Дмитро Стратілат. — Забудьмо на мить притаманну нам надмірну скромність, стриманість. Будемо близькі до істини, якщо назвемо його генієм фотокамери й фотохудожником від Бога». ■

НЕ ТІЛЬКИ ТЕАТР

Анатолій Гнатюк: «Я таке тільки у фільмах про апокаліпсис хіба бачив...»

Упродовж півтора року актор Театру імені Франка виступив у понад 70 концертах на підтримку воїнів, поранених та внутрішньо переміщених осіб

Вікторія КОТЕНОК

Нещодавно в Києві, у Національному театрі імені Івана Франка, відбулася прем'єра вистави «Житейське море» Івана Карпенка-Карого у постановці Петра Ільченка. У ролі Крамарюка — Анатолій Гнатюк, актор театру і кіно, співак, телеведучий, народний артист України. Він грає такого собі блазня при королівському дворі, смішного і дотепного, але з болем і сумом в очах. Незабаром актора також можна буде побачити в ролі Хемфрі Дертона у виставі «Загнаний кінь» за п'єсою Франсуази Саган у режисурі Дмитра Чирипюка. Окрім прем'єрних вистав, актор продовжує грати Шельменка в «Шельменку-денщикові», Націєвського у «Мартині Борулі», Менахема у «Тев'є-Тевелі», Бартоло у «Весіллі Фігаро», Виборного і Макогоненка у «Наталці Полтавці», Гжегожа у виставі «Дами і гусари».
Актор є активним волонтером із 2014-го. Долучався до понад 70 концертів на підтримку воїнів, поранених та внутрішньо переміщених осіб тільки за останні півтора року. Не раз був на «нулі» і ризикував життям, але жодного разу не відмовився від запрошення приїхати. За підняття бойового та морального духу не раз отримував листи та грамоти зі словами подяки, яких зібралося вже понад 50.

Анатолій Гнатюк із колегами активно виступає біля лінії фронту. **Фото надане актором.**

▪ Пане Анатолію, чи були ви готові до війни і як зустріли 24 лютого 2022 року?

— Я не вірив до останнього, що буде повномасштабна війна. Не вірив, що росія піде на такий злочинний крок. 23 лютого я був на концерті в одній київській лікарні. Коли лікарі між собою розмовляли і мене запитували, я відповідав: «Та ні, не буде нічого». А головний лікар повідомив, що прийшло розпорядження занести в укриття цінну медичну техніку... 24 лютого я був просто морально знищений. Не боюся признатися, що я боявся за родину...

▪ Коли вперше виступали після початку повномасштабної війни?

— Я був у Києві, нікуди не виїжджав. Пригадую, 17 березня наша столична поліція, а саме Сергій Віталійович Сергеєв, зателефонував мені: «У нас у бомбосховищі живе багато жінок і дітей, чоловіки яких на службі міста. Чи могли б ви дати сольний концерт для них? Звук і апаратуру ми вам забезпечимо». Звичайно, я погодився, і це був мій перший концерт після початку повномасштабного вторгнення. Він почався о 23:00 і затягнувся далеко за північ. Діти та жінки під кінець вже танцювали, фотографувалися, спілкувалися зі мною. Я був такий мокрий, що з мого одягу можна було викручувати воду. Дуже вдячний людям, які мене запросили. Бо завдяки цьому концерту я привів себе до ладу, зібрався і почав давати концерти для воїнів та їхніх родин, а також займатися волонтерством.

▪ Коли з волонтерськими концертами вибралися за межі Києва?

— Ми, актори Театру імені Івана Франка — я, Олексій Паламаренко та актор з позивним «Франко», самоорганізувалися на Фронтову концертну бригаду. У березні нас покликала до себе давати концерти Бориспільська тероборона. Час був тоді небезпечний, якраз був наступ зі сторони Броварів. Для бійців у Борисполі ми виступали і в адміністрації, і в Будинку культури, і у військовому госпіталі, і на вулицях міста, і за містом. Добре пам'ятаю 27 березня, бо це Міжнародний день театру. Ми відіграли 4 концерти для містян, бійців, поранених, волонтерів.

▪ Тобто на початку війни в основному ви виступали в Борисполі?

— У березні ми почали працювати як артисти і волонтери при Бориспільському волонтерському центрі «Перемога». У квітні багато виступали у метро та лікарнях Києва. А потім почалися серйозні поїздки. Пригадую, 22 квітня, якраз перед Великоднем, ми поїхали з концертом та гуманітарним вантажем спільно з Бориспільською тероборoною в Чугуїв. Поруч точилися важкі бої. Наш командир Борис Писарчук дав команду, щоб нас одягнули в бронежилети і каски, спорядили автоматами. Ми були у повному військовому спорядженні тому, що везли важливий вантаж і їхали в небезпечну зону. Їхало п'ять мікроавтобусів, забитих продуктами. Окрім овочів та круп, везли півтори тисячі пасок. Бо 24 квітня був Великдень.

Коли приїхали до Чугуєва, зупинилися біля Будинку культури і почали розвантажувати все. Потім був імпровізований концерт а капела. У броніках. Навколо добре гупало вдалечині... Мене зворушило, що місцеві жителі, які допомагали розвантажувати автобуси, нам теж приготували невеликі пасочки.

▪ Напевно, за рік побували в різних гарячих точках країни?

— Торік у червні їздили з гуманітарним вантажем та концертом до 37-го батальйону, який нас уже не раз запрошував іще до повномасштабного вторгнення. Він воював від 2014 року на сході. Їхнім командиром був військовий з позивним «Чібіс». Царство йому небесне. То була наша остання зустріч улітку 2022 року.

Тоді батальйон стояв за 7 км від Донецька. Ми відіграли концерт із нашою фронтовою бригадою, сидимо опісля, відпочиваємо... І раптом — бубух! Десь зовсім поруч... Комбат, такий, розслаблено: «Спокійно... Це наші!». Ще раз — бубух! «Спокійно, це теж наші», — продовжує «Чібіс». Бубух!!! Стурбовано: «Ой-йой!.. А це вже не наші!». З приміщення вийшов лікар і сказав нам чимшвидше забиратися геть звідтіля. Бо невідомо, що далі буде... І нас повезли швидко на залізничний вокзал у Дніпро, а решта волонтерів на мікроавтобусах поїхали на евакуацію людей у сусідні села.

▪ Де ще були?

— Були потім у Волноваському районі у селі Богатир уже 28 липня. Це поруч з лінією вогню. Біля клубу на вулиці давали концерт для цивільного населення. Там же і ночували у військових, а зранку поїхали у Слов'янськ до батальйону імені генерала Кульчицького. Теж привезли «гуманітарку» і дали виступ для військових. Із 2014 року моїм позивним був «Гнат», а у Волновасі солдати почали мене називати «Джавелін».

У грудні побували у Краматорську. Концерт організувала наша поліція. А на зворотному шляху проїжджали Ізюм... Я таке тільки у фільмах про апокаліпсис хіба бачив... Усі хати в селі зруйновано... Майже зрівняно з землею... Дерева посічено і без верхівок... Страшно було дивитися... Кажуть, що такі села неможливо відновити, краще заново побудувати. А ще багато спаленої техніки вздовж доріг та біля КП...

▪ Куди їздили нинішнього року?

— Вже цього року, 26 квітня, ми їздили нашою концертною бригадою в Лиманський район Донецької області. У село, розташоване за 13 км від лінії фронту. З нами також були два звукорежисери — Олександр Пліса і Леонід Бартошук, а також Олексій Неволов, адміністратор Театру імені Івана Франка. Саме він організував поїздку, бо в цьому батальйоні служить його близький товариш. І ще була важлива подія — рік від створення цього батальйону. До Харкова їхали потягом, а потім нас забрала машина і повезла через Чугуїв, Ізюм...

Везли звукову апаратуру для концерту, а також подарунки від дітей Київської гімназії «Домінанта». Я у них виступав на ювілеї і звернувся до дітей з проханням створити малюнки для військових. У день мого від'їзду вчителі принесли мені п'ять ящиків зі смаколиками, засобами гігієни і консервацією. Шостим був величезний конверт з листами і малюнками для солдатів. Коли ми вручали це військовим, у них були мокрі очі.

А наша акторка Наталя Омельчук передала власноруч зв'язані теплі шкарпетки. І це було дуже доречним, бо ночі в квітні ще були холодні. Тобто був ще один ящик зі шкарпетками.

Коли командир дізнався, що ми приїхали зі своєю апаратурою, то вирішив зробити концерт у яру. Щоб звук не летів далеко. Уявляєте?! Ми виступали в самому низу, а хлопці, як у грецькому амфітеатрі, сиділи на пагорбах. Хоча все одно під час виступу гупало. Утім нас запевняли, що це наші стріляють.

А потім знову поїздки: разом з Олексієм Паламаренком, актором з позивним «Франко», Олексієм Неволовим, зі звукорежисерами Богданом Сидоренком і Артемом Атаманенком ми знову побували з концертами в Лиманському районі. А в червні — в Краматорську і Дружківці. Пам'ятаю, коли виступали в Краматорську, то повітряна тривога майже не вимикалася...

▪ Бачила на фото, що у вас є свої шеврони.

— Так. На них зображено дві театральні маски. Є ще шеврони від Театру імені Івана Франка, на них написано «Музи не мовчать».

Ще мене як естрадного співака запрошують виступати різні концертні організації. Продюсерка Анжела Норбоєва організовує концерти по Києву та Україні. У вересні 2022 року, наприклад, були у Мощуні. Тоді якраз село активно відбудовували. Люди працювали як мурахи, шаруділи, вивозили сміття. У цьому сила нашого українського народу: щось зламалося, а ми тут же стали, відремонтували і живемо далі.

У Будинку культури пробило дах, і ми виступали на вулиці. Люди живуть надією на нашу перемогу, на концерті знаходили у собі сили посміхатися, підспівувати, аплодувати. Я виступаю разом зі своїми колегами, відомими естрадними співаками — Іво Бобулом, Павлом Зібровим, Аурікою Ротару, Оксаною Пекун та іншими.

▪ Як реагують люди на ваші концерти на фронті й у тилу?

— Артист їде до солдатів на передову, щоб піднімати настрій і бойовий дух. Але там, де я побував на передовій, виходило так, що не я піднімав бойовий дух, а солдати мені піднімали. Особисто для мене дуже важливо, що наша армія — не просто професіонали своєї справи, не просто патріоти, а люди високого духу. Я повертався не раз додому такий піднесений і запевняв усіх, що все буде добре, бо там, на фронті, налаштовані тільки на перемогу.

▪ З якою програмою виступаєте?

— До кожного концерту підбираємо відповідну програму. Приміром, солдатів не треба перевантажувати глибокими серйозними темами. Їх треба відволікати, постаратись, щоб у них піднявся настрій, щоб вони посміялися і відпочили. Тому пісні про рідний край, про маму, про любов і про кохану. А ще обов'язково, щоб були веселі пісні. Українські народні, які вже стали класикою, і сучасні естрадні. У фіналі пісню «Ой, смереко» співають усі вже разом зі мною. Бо її усі знають і люблять.

Ведучим у нашій команді є актор з позивним «Франко». Він також виконує пісні. Олексій Паламаренко читає гумор. Програма для військових зазвичай триває до години. А для цивільних вона може тривати півтори-дві години.

▪ Як починалася волонтерська концертна діяльність у 2014-му?

— Спершу я знаходив і купував теплі штани для солдатів. Дружина закривала консервацію. Допомагав друзям передавати на фронт сигарети, спальні мішки. Мої друзі з Франції постійно передавали ліки і засоби гігієни, продукти, а я надійними волонтерами все це відправляв на схід. А також носив у наші київські госпіталі. А потім уже почалися виступи.

З 2014 року в цьому ж складі Фронтової бригади ми почали їздити з концертами й уривками з вистав. Просто після 2022 року їх стало набагато більше. Серед поїздок, які запам'яталися найбільше, це коли 2015 року ми їздили в Артемівськ, який нині називається Бахмут, а також у Краматорськ і Слов'янськ. У гуртожитку в Артемівську, де ми ночували, я вперше побачив хрест-нахрест заклеєні вікна. Тоді це на мене справило велике враження. А після 2022 року ми вже бачили такі вікна у Києві...

У 2016 році для нас було великою честю показувати виставу «Шельменко-денщик», яка вже 24 роки йде в нашому київському театрі, у таких містах, як Кремінна і Сватове, які тепер у тимчасовій окупації. ■

■ НОМІНАНТИ

Серійні шпигуни:

за підтримки ГУР і Гемінґвея

Костянтин РОДИК

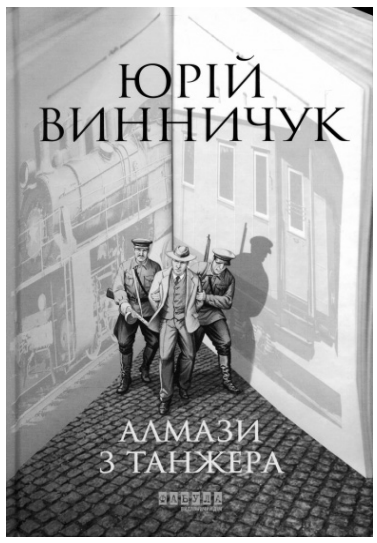

Парадокс Кокотюхи: читаєш — годі відірватися, а щойно закриєш книжку — не бачиш у кишені розуму жодного прибутку. Щось таке як риболовля, яка дарує втіху безвідносно до улову, навіть за його відсутности. Безкорисне задоволення від процесу, чиста цікавість. Один із чільних нинішніх нейробіологів Девід Іґлмен вважає цю людську рису чи не головною функційною характеристикою мозку. Навіть тоді, як цікавість не задовольняється здобуттям чогось нового, *«ми насолоджуємося звичайними, загальноприйнятими думками, які люди з ентузіазмом моделюють, додаючи в хімічні коктейлі мозку алкоголь, наркотики, сигарети, каву або фізичні вправи»* (Інкогніто. Таємне життя мозку. — К.: BookChef, 2022). Сюди слід додати і розважальну літературу. Ту, яку пише Андрій Кокотюха і яку сам же кваліфікує: *«Без надмірних амбіцій та понтів»*.

Формулювання сумнівне, бо коли людина починає писати — то вже надмірна амбіція. У нашого автора, до речі, з амбіціями все гаразд — не випадково він за першої ліпшої нагоди хвалиться кількістю написаних книжок. Та й власні понти має — серфінг інформаційними хвилями. Це таке собі клікбейтове письмо, цікавіше з соціологічного боку, ніж з літературного — приблизно так, як Еко розглядав Флемінга, а Ґомбрович — Сенкевича.

«Довга комендантська година» — оповідь про боротьбу з диверсантами в Києві у перші чотири дні російського вторгнення. Хороший рівень, але без відкриттів; ілюстрації до відомого. Маю на оці не фактаж роману, а спосіб репрезентації. Може, сучасний читач і не пам'ятає, але був такий вельми резонансний совєтський роман Владіміра Богомолова «У серпні сорок четвертого» про контррозвідників зі СМЕРШу (Смерть шпигунам), який корелює з романом Андрія Кокотюхи навіть в оформленні фікшну реальними інформаціями на початках кожної глави.

Може, екшн у Кокотюхи не такий навальний, як у Валетова, Івченка і Кідрука, але також захопливий. За подієву адекватність можна не хвилюватися — на звороті титулу красується: «За підтримки Головного управління розвідки Міністерства оборони України». Але ця підтримка (суто консалтингова, як стверджує наш автор) створює і проблеми. Головний персонаж, капітан ГУРу під прикриттям, усю першу половину роману набридливо переймається, чи його не «розшифрують» колеги зі звичайної охоронної фірми. Нібито розвідник — це щось лиховісне. Схоже, консультанти з ГУРу вклали до голови нашого автора власну аналогію з ЦРУ (як ото Зеленський–Черчилль) з усім голлівудським шлейфом несприйняття їхніх спецоперацій на території своєї країни. Але війна розмиває функціонал спецслужб. Так, контррозвідка, за чинним законодавством, є функцією СБУ. І капітан Хмара — не розвідник, а контррозвідник. Це про те, що якби консультантом книжки виступило СБУ, картинка вийшла б іншою.

Я не маю фобії щодо Кокотюхи, як багато хто з колег літературознавців. Розумію його фан-середовище, про яке французький критик Шарль Данціґ висловився доволі вичерпно: *«Коли ми нічого не читали, найнікчемніший талант здавався нам Паваротті»* (Навіщо читати? — Л.: Видавництво Анетти Антоненко, 2015). Не розумію — чому пан Андрій навіть не намагається просунутися у бік Паваротті? Не вважаю його безталанним, тож мене болить, що Кокотюха демонстративно нехтує законами жанру, в якому працює. Так, «Довга комендантська година» читається доволі легко завдяки упізнаваности подій. Але Стівен Кінг у своєму посібнику з ремесла значить: *«Питають в апдайків, делілло та стайронів, але ніколи — в популярних белетристів. Утім, багато хто з нас, пролів, дбає про мову»* (Про письменство. — Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2017).

Кокотюха про мову не дбає. Якось письменник з Луцька Сергій Бортніков (вправний екшн-автор, консультант одного з романів Кокотюхи) розповів мені, як його гнобили на обласній спілці письменників саме за неоковирність висловлювань. Бортніков відповів їм: за мовою мають стежити редактори. Аж ніяк не поділяю цієї нефахової тези. Та, схоже, видавничі редактори Кокотюхи просто бояться його правити — авжеж, автор понад 80-ти книжок! А як там у блискучого стиліста Анатолія Дімарова: *«По-перше, щоб у тексті не було жодного зайвого слова. І, по-друге, щоб жодне слово в тексті не можна було переставити»* (Тетяна Терен. RECвізити. Антологія письменницьких голосів. — Л.: Видавництво Старого Лева, 2015). Дімаров це робив сам, як і не любий Кокотюсі Андрухович: *«Ритмічність і фонетична досконалість... все вилаштувати, знайти відповідне слово, щоб не було такого неприємного збігу, як, приміром, «колись сказав»* (там само). Якби редактори Кокотюхи — коли вже не він сам — про це дбали, «Довга комендантська година» скоротилася би чи на третину, і то би було на користь усьому, навіть динаміці.

Якось критикиня Тетяна Трофименко висловилася про мову Кокотюхи так: *«Стиль шкільного підручника»* (ЛітАкцент, 18.11.2015). Ішлося про роман «Вогняна зима» (Х.: Клуб сімейного дозвілля, 2015). У тій книжці про Майдан автор ретельно визбирав усі тодішні меми і фейки та поділив між негативними й позитивними персонажами-типажами: беркутівець, тітушка, ботанік, автомайданівець, волонтерка. Вийшов радше не роман, а псевдорепортаж. Та й писалася та книжка не з романною, а з публіцистичною швидкістю — неповні три місяці. Написання «Довгої комендантської години» забрало удвічі більше часу — і це пішло новинці на користь.

Так, Кокотюха слідує настанові Кінга багато читати — може, читає й не менше за пана Стівена. Але не «апдайків і делілло», а переважно треш, про що свідчать його рецензії на сайті «Буквоїд». З того не багато візьмеш на самовдосконалення. Але ще гірші справи з іншою максимою Кінга: *«Письмо — це рафіновані думки»*. Здаю собі справу, що оригінальне мислення не залежить напряму від профпідготовки. Але письменницького досвіду мало би вистачати на критичну рефлексію думок, що вже існують в ноосфері. Наприклад, у «Довгій комендантській годині» рефреном звучить *«Думай швидше»* — так приговорював колишній тренер нинішнього контррозвідника. Згаданий на початку нейробіолог Іґлмен із цього приводу значить: *«Коли спортсмени припускаються помилок, тренери зазвичай кричать: «Думай, що робиш!». Іронія полягає в тому, що завдання професійного спортсмена — не думати... Для ухвалення вигідних рішень мозку не потрібне свідоме знання про ситуацію — потрібна інтуїція... Швидкі програми починають діяти лише після того, як повільна система свідомости відступає на задній план»*. Те саме, лише мовою практика, говорить і колишній командир «морських котиків» Брендон Вебб (Приборкати страх. — К.: Yakaboo, 2021). Взагалі, симбіоз аналітика і спецагента — річ надто рідкісна; можливо, навіть, вона й існує лише у художньому вимислі, як-от у романах Тома Кленсі, екранізованих у добротному серіалі «Джек Раян» (2018–2023).

■ ЛІДЕРИ ЛІТА: КРАСНЕ ПИСЬМЕНСТВО

«Лідери літа» – це видання перших восьми місяців року, що набули найвищої експертної оцінки. Номінантів подано за абеткою, оскільки місця «розставить» – з урахування повного річного репертуару – експертна сесія рейтингу-2023 наприкінці грудня. Списки усіх лідерів опубліковано на нашому партнерському сайті «Буквоїд».

Жанрова література

Віталій ЗАПЕКА. **Бабах на всю голову.** – Х.: Віват, 192 с. (п)
Юрій ВИННИЧУК. **Алмази з Танжера.** – Х.: Фабула, 272 с. (п)
Юрій ВИННИЧУК. **Мальва Ланда; Аптекар.** – К.: А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА, 576+368 с. (п)
Макс КІДРУК. **Колонія. Нові темні віки. Книга 1.** – К.: Бородатий Тамарин, 904 с. (п)
Андрій КОКОТЮХА. **Довга комендантська година.** – Х.: Фабула, 368 с. (п)
Світлана ТАРАТОРІНА. **Дім солі.** – Х.: Віват, 560 с. (п)
Світлана ТАРАТОРІНА, Наталія ДОВГОПОЛ, Ірина ГРАБОВСЬКА, Наталія МАТОЛИНЕЦЬ, Дарія ПІСКОЗУБ. **Хроніки незвіданих земель.** – Х.: Жорж, 368 с. (п)

До речі, про серіали. Наприкінці рецензованої книжки видавці пишуть про Андрія Кокотюху: автор перших «книжкових серіалів» в Україні. Пан Андрій збагатив літпроцес багато чим, йому навряд чи потрібна чужа слава. Бо справді перший — Леонід Кононович із циклом про детектива Оскара; дарма, що тоді, на початку 2000-х, ще не існувало терміну «серіал».

Серіали — вельми перспективний (і прибутковий) вид письменницької реалізації. Конкуренція тут неабияка. Згадати, приміром, поки що мирне підкилимне перетягування ковдри між Кокотюхою і Винничуком: хто більший ретро-романіст? Мені вже доводилося про це писати («УМ» від 12.11.2019); щойно пан Юрій випустив четверту серію (коли рахувати від «Нічного репортера») про журналіста-розслідувача Марка Криловича: «Алмази з Танжера».

Це справжній шпигунський роман: Львів кінця 1939-го, де змагаються енкаведисти, німецькі резиденти та підпільні польські розвідники. Вже на першій сторінці Винничук ошелешує читача: Криловичу, який потрапив у штатні працівники обласного управління НКВД (ця фантасмагорійна історія у попередньому романі «Аґент Лилик»), наказують вбити чоловіка письменниці Ванди Василевської, бо до неї підбивав клинці Олександр Корнійчук, а *«Йосіф Віссаріоновіч лічно ним цікавиться. Він навіть дав Ванді свій особистий номер телефону... натякнув Корнійчуку, щоб той покинув свою дружину»*. Ну, так: альковні справи завжди в центрі шпигунського роману, від Флемінга починаючи (Кокотюха у крайньому романі також віддав данину цій моді, але його Тетяна в Ірпені вийшла не надто сюжетно переконливою).

Взагалі-то, про пригоди Криловича Винничук може писати як завгодно довго. Як і Кокотюха про Хмару з огляду на вдалу назву усього серіалу — «Таймер війни». Різниця в тому, що львів'янин не ставиться до написаного так серйозно, як киянин; дозволяє собі гратися, видуваючи райдужні сфери, якими годі не замилуватися. У другій половині «Алмазів» дія переміщується до Іспанського Марокка і ми потрапляємо у світ Гемінґвея. Перед нами ті самі Джордан і Марія з роману «По кому подзвін», лише Винничук дав їм інша імена, одяг та репліки. І хоч сцена — не Іспанія, а її колонія, але масовка та сама: франкісти, республіканці та їхні спецслужби.

Винничук свідомо підкреслює тотожність свого героя персонажеві любленого ним американського класика. *«Вірю, — сказав він, сподіваючись, що це правда»*, — промовляє Джордан (По кому подзвін. — Л.: Видавництво Старого Лева, 2018). *«Її захват був такий щирий, а я такий брехливий, що тільки усміхнувся і кивнув»*, — сповідається Крилович. Наскрізно-головна ідея усього Гемінґвея проголошена саме в тому його романі: *«Нині — цілий світ»*. Пізніше це просто деталізувалося: *«Цілуючи її, він ні про що не думав... Тобі подаровано ще один день... Голова лежала на чорному светрі, що був йому дорожчий за батьківщину»* («За річкою, в затінку дерев»).

Уся творчість Винничука — у тій же парадигмі. А ще він кохається в іспанській літературі, де й зародився крутійський роман, улюблений Винничуків жанр. Гадаю, перед написанням «Алмазів» він устиг прочитати трилогію Артуро Переса-Реверте (Фалько. Єва. Саботаж. — Х.: Фабула, 2019-2020). Там, зокрема, є таке: *«Для Фалько слова, якот «Батьківщина», «кохання» чи «майбутнє», не мали жодного сенсу. Він навчився жити теперішнім днем»*. Але що цікаво: у Гемінґвея є фраза *«Не дам я йому зіпсувати цей день»* («За річкою...»); у Переса-Реверте шпигун Лоренсо Фалько здійснює карколомний атентат саме через те, що якийсь полковник спробував зіпсувати йому день, як цілий світ; Винничуків Крилович мститься за те саме.

До речі, про характеристики шпигуна Фалько: *«Налаштований не думати, а діяти... Уособлював собою набір добре узгоджених рефлексів. Вони допомагали йому зберігати здоров'я і голову на плечах... Його кишені, душа та пам'ять очищені від усього зайвого, не захаращені нічим, крім того, що сприятиме виживанню просто зараз»*. Це — про надмірну ідеалізацію капітана Хмари в романі Кокотюхи.

«Перший в Україні цикл шпигунських романів», — пишуть видавці наприкінці «Довгої комендантської години». А як же виданий ними ж Перес-Реверте? Переклад поважного твору унеможливлює примітивне паразитування, стає точкою відштовхування, себто прогресу на місцевому рівні. Від часу публікації такий твір перетворюється на факт національного літпроцесу.

І насамкінець. У двадцятирічної давнини інтерв'ю для «України молодої» (2002) Юрій Винничук казав: *«На жаль, я не Бальзак і не Дюма, тож добру прозу писати постійно не можу. Для цього мені треба особливий психічний настрій... Що стосується «замовлень», то я їх виконую в будь-якому стані, навіть якщо напередодні перепив»*. Не вважаю «Алмази з Танжера» якимось великим здобутком автора, але на тлі сучасної жанрової прози — це помітне явище. Бо — Винничук і його *«режисерське всевладдя»* (Е. Гемінґвей). ■

ЗІГРІЙСЯ!

По-перше

Супи до осіннього столу

Валерія МУСХАРІНА,
студентка Київського університету імені Бориса Грінченка

Кожен з нас хоч раз у житті чув фразу «харчуватися без рідких страв — погано». І це не просто слова, адже супи, на думку лікарів і дієтологів, є незамінним продуктом у щоденному раціоні. Вони сприяють виділенню шлункового соку, відновлюють баланс рідини, готують організм до процесу травлення. Приміром, курячий бульйон — це універсальна страва у дитячому меню, а також при здоровому харчуванні, отруєннях чи застудах.

Однак не слід забувати: приготування супу вимагає особливої уваги. Тут є свої тонкощі, адже недостатньо просто залити овочі водою. Треба розуміти методику приготування й поєднання багатьох продуктів.

Грузинське «харчо» з курки

Традиційно ця страва передбачає використання м'яса — баранини або свинини. Попри це, любителям легкого й нежирного супу можна використати курку. Страва буде такою ж смачною, не менш запашною й ситною. Вам знадобляться:

* курка — 1 кг;
* рис — 100 г;
* кінза, петрушка — 1 пучок;
* цибуля ріпчаста — 3 шт.;
* часник — 3 зубчики;
* морква — 1 шт.;
* корінь петрушки — 1 шт.;
* томатна паста — 1-2 ст. л.;
* помідор — 4-5 шт.;
* волоські горіхи — 10-12 шт.;
* соус ткемалі — 2 ст. л.;
* картопля — 2-3 шт.;
* лавровий лист — 2-3 шт.;
* сіль — за смаком;
* хмелі-сунелі — 2-3 ч. л.;
* паприка — 1 ст. л.;
* чорний перець горошок — 4-6 шт.;
* коріандр — 1-2 ч. л.

Передусім варимо м'ясо. Для цього розрізаємо курку на шматки, поміщаємо їх у каструлю і заливаємо холодною водою. Кип'ятимо воду, обов'язково збираючи з поверхні піну.

Поки м'ясо вариться, очищуємо цибулину й надрізаємо хрестнавхрест, а моркву ріжемо великими шматочками. Беремо пучки зелені: відрізаємо нижню частину — вона знадобиться для бульйону. Подрібнену верхню частину використаємо після готовності супу.

Після того, як вода закипить, вкидаємо туди нарізані цибулину, моркву, нижню частину зелені, перець горошком, а також лавровий лист. Коли суміш закипить, зменшуємо вогонь і варимо до готовності курки. Потім усе виймаємо, проціджуємо бульйон і знову доводимо до кипіння. Далі додаємо нарізану картоплю, а через 5 хвилин — рис. Потім перемішуємо, доводимо до кипіння й варимо 20 хвилин.

Тим часом готуємо засмажку: на розігріту пательню з олією висипаємо подрібнену цибулю і смажимо кілька хвилин на середньому вогні, періодично помішуючи. Після чого відокремлюємо м'ясо від кісток і нарізаємо кубиками. Те ж саме робимо з помідором.

Далі викладаємо подрібнене м'ясо на пательню до цибулі і смажимо 1-2 хвилини. Після чого додаємо спеції, помідори, томатну пасту та вливаємо в суміш 2 столові ложки бульйону. Все разом тушкуємо 7-10 хвилин.

За 5 хвилин до закінчення приготування рису додаємо підготовлену засмажку і ретельно перемішуємо. Коли суп знову закипить, додаємо подрібнені горіхи, паприку, ткемалі, сіл і перець за смаком.

Далі знімаємо каструлю з вогню, додаємо подрібнені часник та зелень. Готову страву накриваємо кришкою й даємо настоятися 5-10 хвилин до того, як подавати до столу.

Смакуємо!

Рибний суп з овочами від Євгена Клопотенка

Якщо хочете приготувати щось цікавіше за звичайну рибну юшку, вам точно варто взяти до уваги цей рецепт. Такий суп є чудовою альтернативою банальним першим стравам на обід чи вечерю. Подавати слід із чорним хлібом чи грінками, а з варіантами риби можна постійно експериментувати. Вам знадобляться для супу:

* філе судака — 400 г;
* середній баклажан — 1 шт.;
* середній кабачок — 1/2 плода;
* морква — 1 шт.;
* селера — 2 стебла;
* овочевий бульйон — 1 л;
* зелена цибуля для подачі — 2 пір'їни;
* кріп для подачі — 5 гілочок;
* сіль — до смаку.

Для овочевого бульйону:

* морква — 1 шт.;
* ріпчаста цибуля — 2 шт.;
* стебла селери — 2 шт.;
* гілочки петрушки, чебрецю, лавровий лист — 2-3 шт.;
* чорний перець — 4-5 горошин;
* сіль — до смаку.

Вмикаємо духовку розігріватися до 220 градусів та готуємо овочевий бульйон. Цибулю очищаємо та розрізаємо навпіл, моркву — уздовж. Миємо стебла селери, 1/2 цибулі порею та нарізаємо великими шматками.

На сильному вогні на пательні обсмажуємо цибулю та моркву до темно-коричневої скоринки без додавання олії.

В каструлю викладаємо обсмажені моркву та цибулю, порізані селеру та цибулю порей. Заливаємо 1,5 л води, доводимо до кипіння на великому вогні, а потім зменшуємо його та варимо 30 хвилин. За 5 хвилин до закінчення приготування додаємо помиті 2-3 гілочки петрушки та чебрецю, 4-5 горошин чорного перцю, 2-3 лаврові листки та солимо до смаку.

Тим часом очищаємо моркву та нарізаємо кубиками. Баклажан та кабачок миємо, зрізаємо хвостики і також нарізаємо такими кубиками, як моркву, а стебла селери — невеличкими шматочками.

Порізані овочі викладаємо на деко, застелене пергаментом. Ставимо запікатися протягом 10-15 хвилин за температури 220 градусів, аби вони добре підрум'янилися.

З овочевого бульйону виймаємо овочі та зелень, а прянощі залишаємо. Ставимо 1 л бульйону на вогонь, доводимо до кипіння та додаємо запечені овочі. Робимо маленький вогонь та варимо 7 хвилин. Потім додаємо філе судака, порізане на середні порційні шматочки. Готуємо суп ще 5-7 хвилин, потім вимикаємо вогонь і додаємо подрібнені 2 пір'їни зеленої цибулі та 5 гілочок кропу. Даємо супу настоятися 10 хвилин та подаємо гарячим до столу. Смакуємо!

Підкопчений суп із ребрами

Ця страва — безпрограшний варіант на обід. Помірно гостра, вона може зігріти в холодну погоду, підняти апетит і наситити. Найкраще для такого супу підійдуть теляча грудинка і ребра, а також обов'язкова горіхова заправка. Вам знадобляться:

* телячі ребра і грудинка — 350 г;
* морква — 1 шт.;
* цибуля 1-2 шт.;
* часник — 2-3 зубчики;
* горіхи волоські — 2 ст. л.;
* рис — 2-3 ст. л.;
* соус ткемалі — 2 ст. л.;
* зелень — 0,5 пучка;
* сіль, хмелі-сунелі, сухий гострий перець, спеції — за смаком.

М'ясо ретельно очищаємо від плівок, сухожиль і нарізаємо великими шматками. Готуємо наваристий бульйон із м'яса — без спецій і солі в 2 л води на слабкому вогні протягом 1,5 год.

Поки вариться бульйон, очищаємо цибулю, часник і моркву. Цибулю нарізаємо соломкою уздовж цибулини. Морквину — кубиками або кружечками, не надто товсто.

Часник, горіхи і трохи солі розтираємо в ступці або подрібнюємо в блендері.

Зелень дрібно нарізаємо. У готовий бульйон кидаємо моркву, нарізану цибулю і додаємо соус ткемалі. Варимо на слабкому вогні 30 хв, періодично помішуючи.

Після цього солимо, додаємо хмелі-сунелі і за смаком — гострий стручок перцю або меленої гострої паприки.

Можна за бажанням додати дрібно нарізаний свіжий гострий перець.

Додаємо промитий рис («пропареного» сорту). Варимо суп на слабому вогні 20 хвилин, щоб рис повністю зварився. Заправляємо суп горіхово-часниковою заправкою, перемішуємо й варимо 5 хвилин. Знімаємо з вогню й даємо постояти під кришкою 10 хвилин. Потім розливаємо по тарілках, посипаємо зеленню та подаємо — зі свіжим хлібом або лавашем! Смакуємо!

Ароматний сочевично-грибний суп

Гриби — універсальний продукт, з яким готують безліч страв, а особливо смачним виходить суп із сочевицею. Краще за все використовувати зелені, червоні або коричневі плоди. Кожен з видів має свою ступінь стиглості і тривалість варіння, тому слід спиратися на інструкцію, яка є на пачці. Вам знадобляться:

* вода — 1 л;
* сочевиця — 200 г;
* гриби — 200 г;
* морква — 100 г;
* цибуля ріпчаста — 50 г;
* Оливкова олія для смаження — 100 мл;
* петрушка — 50 г;
* часник — 1-2 зубчики;
* сіль — за смаком.

Ретельно перебираємо крупу і добре промиваємо під проточною водою, щоб спливло сміття.

Свіжі, непошкоджені плоди сочевиці промиваємо, сушені заздалегідь замочуємо у воді, мінімум на 4 години, краще на ніч. З маринованих грибів зливаємо рідину і промиваємо, а заморожені попередньо розморожуємо.

Очищаємо всі овочі — зелень, моркву, цибулю, гриби, часник і петрушку. Гриби нарізаємо на пластинки, якщо вони свіжі або мариновані; сушені та заморожені — на довільні шматочки. Моркву натираємо на крупній тертці, цибулю подрібнюємо на кубики, часник пропускаємо через прес, а зелень дрібно рубаємо.

На розігріту пательню з олією викладаємо моркву і цибулю, обсмажуємо до легкого рум'яного кольору і додаємо нарізані гриби. Все разом тушкуємо ще 5 хвилин.

У каструлю засипаємо сочевицю і заливаємо водою. Накриваємо кришкою і варимо протягом 15 хвилин. Тоді суп вийде пісним, але також можна замість води використовувати бульйон, зварений, наприклад, зі свинини чи курятини — тоді він буде більш поживним, але не дієтичним. По закінченні готування солимо і перчимо, додаємо зелень, часник і варимо ще приблизно хвилину.

Такий суп можна перебити в блендері на пюре або ж на етапі додавання сочевиці — покласти ще й нарізану картоплю і приготувати класичну юшку.

До речі, найбільш ароматним і наваристим суп виходить саме з лісових грибів — білих, лисичок, опеньків. Але якщо таких немає, цілком підійдуть куповані печериці. Вони можуть бути тільки зірваними, засушеними, маринованими або замороженими. Кожен з видів дає свій смак і аромат, але особливо вдалою виходить страва зі свіжих або сушених грибів.

Смакуємо!

Юрій Калитвинцев
головний тренер ФК «Полісся» (Житомир)

«Це історичний матч для уболівальників, для Житомира. Радує, що за три місяці ми зробили конкурентоспроможну команду з яскравою грою. У команди є характер. Однак кажу хлопцям, щоб у найближчі два тижні не дивилися в турнірну таблицю».

СПОРТИВНА ГІМНАСТИКА

Кожен на своєму місці

На чемпіонаті світу вітчизняні гімнасти здобули командну ліцензію на Олімпіаду та дві особисті нагороди

Григорій ХАТА

Українська спортивна гімнастика завжди мала своїх яскравих особистостей на світовому помості. Нова її історична сторінка пов'язана з Іллею Ковтуном. Молодий лідер синьо-жовтої збірної став першим українським гімнастом, кому вдалося здобути «срібло» чемпіонату світу в багатоборстві. Першим, хто має в своєму активі одразу дві планетарні нагороди в абсолюті. «Це дуже важкий час для моєї країни, тому це дуже особлива медаль. Я виступив краще, ніж у кваліфікації, зробив усе, що міг, і пишаюся цим», — зазначив Ілля.

На попередньому ЧС у багатоборстві Ковтун був третім. У бельгійському Антверпені він піднявся на історичну для України висоту. Цікаво, що кваліфікацію вихованець Ірини Надюк завершив на несподівано низькій 18-й позиції. Проте у великому фіналі він продемонстрував свої максимальні вміння, пропустивши поперед себе лише олімпійського чемпіона Токіо-2020, японця Дайкі Хасімото.

Вочевидь надихаючими для Іллі стали загальні результати кваліфікаційної сесії, за підсумками котрої збірна України отримала командну ліцензію на Олімпіаду-2024. «Надзвичайно важливо, що ми здобули тут командну квоту на Олімпійські ігри-2024. Моя країна зробила все, щоб там не було російських спортсменів, тому що вони підтримують війну. Ми ж повинні працювати ще більше і ще наполегливіше разом з моєю командою та моїм тренером у той час, що залишається до Ігор у Парижі», — наголосив Ілля.

А працювати йому є над чим. Приміром, паралельні бруси могли принести йому другу медаль «мундіалю». До фіналу в цьому виді змагань він пройшов другим, утім окремі огріхи залишили його поза п'єдесталом — 5-й результат.

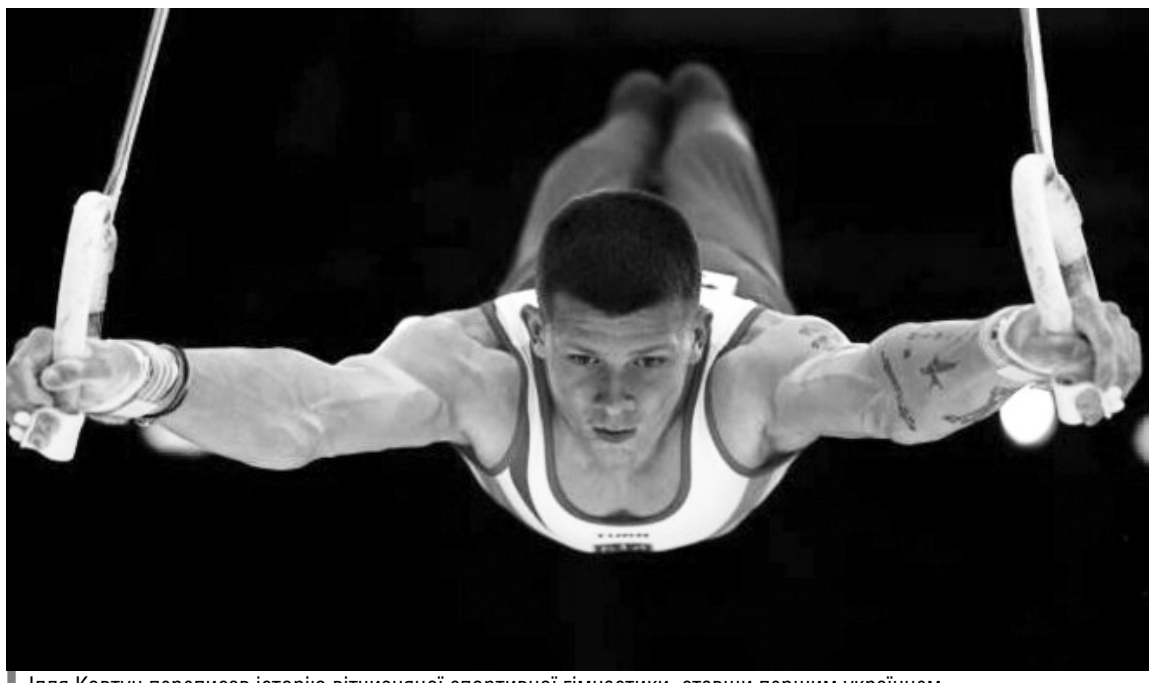

Ілля Ковтун переписав історію вітчизняної спортивної гімнастики, ставши першим українцем — срібним призером чемпіонату світу в багатоборстві.
Фото з сайту sport.ua.

Водночас партнер Ковтуна по збірній Назар Чепурний свій шанс на медаль у фінальних змаганнях використав сповна. У змаганнях з опорного стрибка, випередивши в підсумковому протоколі свого значного досвідченішого колегу Ігоря Радивілова, він здобув «бронзу», котра стала його дебютною нагородою на ЧС.

«Ці змагання для мене були дуже нервові. Не тільки через те, що на кону стояли особисті нагороди та командна ліцензія. Напруженою була ще й атмосфера. Та й узагалі це були дуже складні змагання. Але нічого, я впорався — і слава Богу за це», — сказав Чепурний.

Наставник Ковтуна Надюк підтверджує, що виступ збірної на ЧС-2023 був справді нелегкий, насамперед в емоційному плані. Можна здогадатися, що не все було гаразд у команди з внутрішнім мікрокліматом.

Після завершення нервової кваліфікації, котра була насичена помилками українських гімнастів, головний тренер «синьо-жовтих» Геннадій Сартинський зауважив: «Треба було виконати слабшу програму, але зробити її більш стабільною. Коли головний тренер каже, що треба робити так, усі мають робити так. Тому тут, я думаю, мабуть, хтось із тренерів хотів довести, що хлопці дуже підготовлені, дуже складна комбінація. Так, я з цим згоден, але ризикувати командою — це не той час був. Це можна робити, коли ти виступаєш індивідуально».

«Після пройденого старту кожен спортсмен разом зі своїм тренером зробить аналіз, висновки, переглянувши виступи і всю складену і пройдену систему підготовки. Однак найголовніше, щоб кожен занурився всередину себе і навчився починати з себе, працював над самовдосконаленням і не шукав інших винних у своїх помилках», — наголосила Надюк. При цьому тренерка додала: «Не можна забувати, що в країні йде війна, і не можна штучно створювати її серед нас усіх. Кожен повинен робити свою роботу, а не диктувати щось іншим. Гімнасти плідно працюють у залі. Тренери планують весь процес і механізм роботи й увесь час його контролюють і коректують. Кожен повинен бути на своєму місці».

Зазначимо, що після тривалої паузи, пов'язаної з допінговою дискваліфікацією, за українську збірну знову виступає Олег Верняєв. Головний свій внесок олімпійський чемпіон 2016 року зробив у колективну роботу, разом з Ігорем Радівіловим, Ковтуном, Чепурним, Радомиром Стельмахом та Пантелеєм Колодієм доклався до здобуття командної ліцензії на ОІ-2024. ■

ПРЕМ'ЄР-ЛІГА

Усьому свій час

«Динамо» сенсаційно програло новачку елітного дивізіону, а «Кривбас» дочекався історичного моменту

Григорій ХАТА

На час жовтневої паузи, впродовж якої національна збірна України зіграє два матчі євроквалiфікації — проти Північної Македонії та Мальти, в національному чемпіонаті буде новий лідер. Лідер, якого мало хто планував побачити в цій ролі. Однак у нинішньому сезоні УПЛ несподіваними результатами вже нікого не здивуєш.

Неочікувані осічки «Шахтаря», сенсаційні поразки «Динамо», блідий старт «Дніпра-1» та проблемний хід «Зорі» призвели до того, що нагорі турнірної таблиці ЧУ опинилися команди, котрі раніше до лідерського пулу не входили.

Відтак не варто дивуватися, що кілька тижнів на чільній позиції проведе «Кривбас». Досвідчений наставник криворіжців Юрій Вернидуб каже, що його підопічні дочекалися свого часу.

Скориставшись моментом, коли пригальмував «Шахтар» (гру «гірників» проти «Зорі» перенесли на невизначений час), криворізький колектив здобув свою шосту перемогу в чемпіонаті й опинився на першій сходинці турнірної таблиці.

«Були помилки, але ми витерпіли, забили свій м'яч, перемогли. Це дуже добре, що хлопці зробили те, чого мені дуже хотілося, й не лише мені, а всім уболівальникам і людям з Кривого Рогу. Усі, хто були на полі, виконали те, що ми в них просили, вони віддали всі сили на полі, й ми перемогли. Перемоги даються тільки так, через ушкодження, через травми, через терпіння», — так прокоментував мінімальну перемогу над «Чорноморцем» Вернидуб.

Не менш вражаючим виглядає й поточний доробок житомирського «Полісся». Команда, котра проводить свій перший сезон в елітному дивізіоні, міцно тримається за лідерську групу. І домашня перемога над «Динамо», після котрої житомиряни піднялися на другу сходинку в таблиці, — чергове тому підтвердження. Три очки підопічні Юрія Калитвинцева заробили попри те, що кінцівку матчу грали в меншості та були змушені відігратися.

Поразку «Поліссю» в «Динамо» називають ганьбою.
Фото з сайту fcdynamo.com.

«Після таких ігор хочеться не у футбол грати, а піти у якусь іншу професію. Якщо так ганьбитися, як ми зганьбилися після рахунку 2:1 на нашу користь, краще взагалі не виходити на поле. Зарахують технічну поразку 0:3 — та й усе», — обурювався після невдачі лідер «біло-синіх» Віталій Буяльський. При цьому головний тренер динамівців Мірча Луческу коментувати провал своєї команди в Житомирі взагалі відмовився.

«Це історичний матч для уболівальників, для Житомира. Радує, що за три місяці ми зробили конкурентоспроможну команду з яскравою грою. У команди є характер. Однак кажу хлопцям, щоб у найближчі два тижні не дивилися в турнірну таблицю», — визнав очільник «Полісся».

Навряд чи зараз концентрує увагу на проміжному протоколі й новий наставник «Дніпра-1» Юрій Максимов. Прийнявши команду вже по ходу сезону, нині тренер більше сконцентрований на практичних речах, ніж на статистичних моментах.

Після трьох поспіль виграних матчів дніпряни відчутно покращили свої позиції в табелі про ранги. Однак найважливіший прогрес «Дніпра-1» Юрія Максимова — це серйозне покращення ігрової дисципліни. «Юрій Вільйович дає нам чітке розуміння, у який футбол він хотів би грати. Що змінилося? Із дисципліною стало жорсткіше. Я думаю, це ключова зміна», — пояснив деталі півзахисник «Дніпра-1» Олександр Піхальонок. ■

ТАБЛО

Чемпіонат України. 10-й тур. **«Полісся» — «Динамо» — 3:2, «Дніпро-1» — «Верес» — 2:0, ЛНЗ — «Олександрія» — 0:0, «Колос» — «Ворскла» — 0:0, «Оболонь» — «Металіст-1925» — 1:0, «Рух» — «Минай» — 0:0, «Кривбас» — «Чорноморець» — 1:0.**

Лідери: «Кривбас» — 20, «Полісся» — 19, «Шахтар» — 18 (9 матчів), «Рух» — 16 (9), «Чорноморець» — 16, «Динамо» — 15 (7). «Дніпро-1» — 15 (8).

* * *

Ліга чемпіонів. 2-й тур. **«Антверпен» — «Шахтар» — 2:3, «Порту» — «Барселона» — 0:1.**

Турнірне становище: «Барселона» — 6, «Порту», «Шахтар» — 3, «Антверпен» — 0.

Ліга конференцій. 2-й тур. «Брейдаблік» (Ісландія) — «Зоря» — 0:1, «Гент» — «Маккабі» (Т.-А., Ізраїль) — 2:0.

Турнірне становище: «Гент», «Зоря» — 4, «Маккабі» — 3, «Брейдаблік» — 0.

Читайте в наступному номері:

Сильна рука

Спортсменка з Полтави Лілія Занько, яка несе службу в ЗСУ, нещодавно вшосте стала чемпіонкою світу з армреслінгу

ТАКЕ КІНО

Життя — не гра

Netflix зняв серіал про зірку футболу Девіда Бекхема

Адреналіна ШУГАЙ

На Netflix вийшов серіал «Бекхем» оскароносного режисера Фішера Стівенса, який розповідає про життєвий шлях відомого футболіста Девіда Бекхема. І хоча це документальне кіно, але воно наразі є назвичайно популярним. Бо життя легендарного футболіста та його дружини Вікторії Бекхем постає зовсім не таким, як ми звикли бачити його на сторінках глянців.

У стрічці лише чотири серії, головний герой — сам Бекхем. Також у кадрі — його родина: дружина Вікторія, батьки Девіда; його колишні товариші по команді «Манчестер Юнайтед», закляті суперники, найкращий друг, колишній тренер, секретар команди.

Девіда віддали до рук тренера «Манчестер Юнайтед» Алекса Фергюсона у віці 12 чи 13 років, і той майже одразу запропонував підлітку контракт. Хлопець був настільки талановитий і майстерний, що міг забивати голи з будь-якого місця на полі. У перший день сезону Прем'єр-ліги 1996 року Бекхем забив гол за «Манчестер Юнайтед» з центра поля — удар, який бачив увесь світ, миттєво зробив його ім'я відомим.

Через кілька місяців, дивлячись телевізор з другом, Бекхем побачив виступ Spice Girls, вказав на дівчину, яка назвала себе Posh Spice, і негайно оголосив, що збирається з нею одружитися. Незабаром роман Девіда і Вікторії захопив націю. І до сьогодні це одна з наймiцніших пар серед знаменитостей.

А в 1998 році станеться те, що Девід і сьогодні згадує з болем. Під час гри на чемпіонаті світу аргентинський півзахисник Дієго Сімеоне сфолив і приземлився на землю, а Бекхем імпульсивно вдарив Сімеоне по литці. Сімеоне театрально впав на землю, схопившись за ногу; а суддя показав Бекхему червону картку та вилучив з матчу, який Англія програла... Це стало відліком найболючішої історії для футболіста. Саме його всі звинувачували в програші й люто цькували. Його звинувачували ЗМІ, тренер збірної і тодішній прем'єр-міністр Тоні Блер; його обзивали незнайомці та плювали на нього; йому надсилали кулі в офіси клубу; погрожували вбивством батькам. «Я хотів би, щоб була таблетка, яку можна було б прийняти, щоб стерти спогади, — каже Девід. — Тільки зараз, коли мені 47 років, я почав про це рефлесувати». А тоді Девід занурився в клінічну депресію. Вікторія, яка увесь цей час була поряд, каже, що «все ще хоче вбити цих людей», маючи на увазі тих, хто так безцеремонно вліз у їхнє приватне життя та цькував її та родину.

А загалом це дивовижна історія про двох зірок — зі сфери спорту та шоубізу, які не тільки побралися і народили чотирьох дітей, а й змогли зберегти почуття і шлюб попри нелегкі випробування. Що ж, багаті теж плачуть, а гроші та слава зовсім не є запорукою особистого щастя. А ще це повчальна історія про те, яким жорстоким може бути суспільство, коли переходить межі дозволеного. Щось подібне ми можемо спостерігати й у нас. А тому фільм однозначно вартий перегляду.

ПОБИТІ ГОРЩИКИ

Чомусь так зорі відпалали...

Лідер гурту «Без обмежень» розлучається з дружиною

Адреналіна ШУГАЙ

Ще в одній шлюбній історії поставлено крапку: музикант Сергій Танчинець оголосив про розлучення з дружиною Ганною після 15 років шлюбу. Про це фронтмен рок-гурту «Без обмежень» сам повідомив у соціальних мережах. «За кілька днів нашому з Ганною шлюбові мало виповнитись 15 років. Ми недотягли до цієї дати якихось кілька місяців. За ці роки ми пройшли непростий, але чудовий шлях разом, далі підемо кожен своїм. Я дуже сподіваюсь, що наші нові шляхи будуть для нас обох легкі й щасливі!» — написав Сергій. Також він додав, що з дружиною залишаються в хороших стосунках, адже мають двох спільних дітей.

«В цій ситуації винних нема. Просто таке інколи стається у житті. Ми підтримуємо хороші стосунки і залишаємося любляними батьками для наших двох прекрасних діточок! Дуже прошу утриматись від осуду і поставитись з повагою до нашого вибору! Коментарів для ЗМІ не буде!» — написав співак.

У шлюбі зі своєю тепер уже колишньою дружиною Ганною у Сергія Танчинця народилося двоє дітей — донька Анастасія та син Лук'ян. Від початку повномасштабної війни дружина та діти співака живуть у столиці Японії — Токіо. Не виключено, що якраз тривала розлука пари і стала причиною розриву. А точніше війна, яка і спричинила цю розлуку...

ПОГОДА

12-13 жовтня за прогнозами синоптиків

Київ: хмарно, з проясненнями. Вітер південно-західний, 2,9-3,5 м/сек. Температура вночі +9...+10, удень +20...+21. Післязавтра вночі +10...+11, удень +15...+16.

Миргород: мінлива хмарність. Уночі +7...+9, удень +16..+18.
Вінниця: мінлива хмарність. Уночі +7...+8, удень +17...+21.
Одеса: без опадів. Уночі +13...+15, удень +20...+21.

Курорти Карпат: хмарно, з проясненнями.
Трускавець: уночі +10...+11, удень +16...+18.
Моршин: уночі +11...+12, удень +16...+19.ь +16...+18.

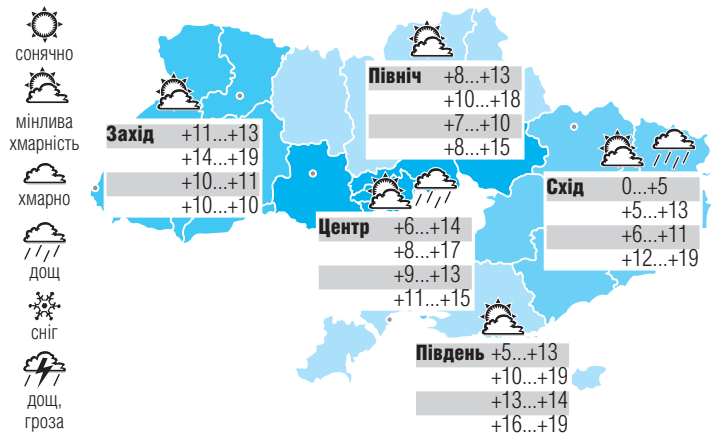

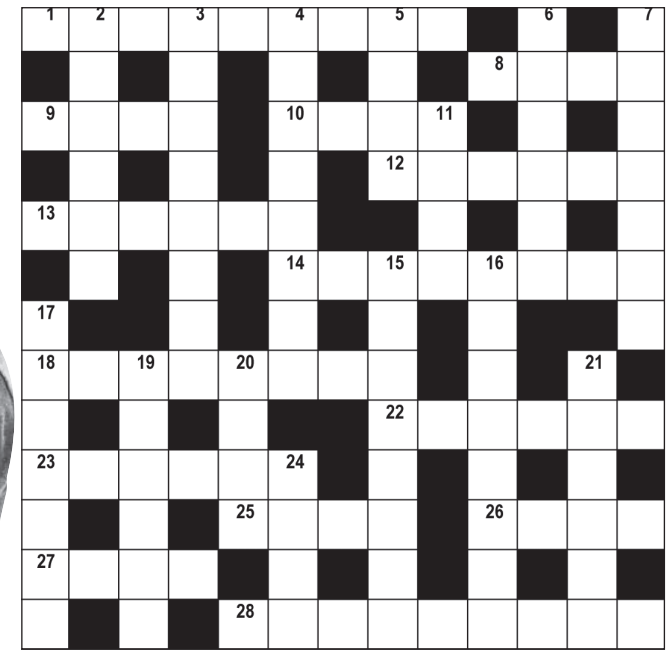

КРОСВОРД ВІД МАЛАНКИ №41

По горизонталі: 1. Кохана Отелло, яка стала жертвою інтриг і брехні. **8.** Хижак родини котячих. **9.** Відомий французький порт, відправна точка до берегів Британії. **10.** Народний депутат, чия спроба захистити кандидатську дисертацію викликала скандал у науковому світі. **12.** Швидкий, енергійний темп у музиці. **13.** Судно для перевезення нафти чи сипучих товарів. **14.** Широкий м'який диван з подушками замість спинки і з валиками на краях. **18.** Транспортний засіб, що став центральною фігурою нового роману Сергія Сайгона «Юпак». **22.** Зменшення чи припинення постачання крові до серця. **23**. Іспанський конкістадор, який завоював Імперію ацтеків. 2**5.** «Прочитайте знову тую славу. Та читайте од слова до слова. Не минайте ані титли, ніже тії ...». (Тарас Шевченко). **26.** Головний прийом їжі посеред робочого дня. 2**7.** Суб'єкти революційної ситуації, які не хочуть жити, як раніше. **28.** Великий французький фігурний підсвічник для декількох свічок.

По вертикалі: **2.** Свідоме шокування людей своїм виглядом чи поведінкою. **3.** Чарівний предмет, який розповідав мачусі Білосніжки про її красу. **4**. Вироби з борошна у вигляді тоненьких трубочок із висохлого тіста або різних бантиків, спіралей, мушель тощо. **5**. Річка, на якій стоїть Санкт-Петербург. **6.** Пагорб штучного походження, часто — висока могила. **7.** Судноплавство, що здійснюється вздовж узбережжя між портами одного моря або різних морів однієї держави. **11.** Герой фільму Нарімана Алієва «Додому», молодший син головного героя. **15.** Кущ, обсипаний дрібними помаранчевими ягодами. **16**. Велике космічне тіло, уламок планети. **17.** Чоловічий салонний піджак, призначений для курців. **19.** Знаменита католицька монахиня, яка опікувалася бідними та хворими у Калькутті. **20.** Львівська кулінарка, авторка радянського бестселера «Солодке печиво». **21.** Місцеве відділення великої установи, закладу, підприємства, організації, що має деяку самостійність. **24**. Воскові комірки, у яких бджоли зберігають мед.

Кросворд №40 від 4 жовтня

К	У	Н	Т	У	Ш	■	В	І	С	Н	И	К
О	■	Е	■	И	■	И	■	М	■	■	■	У
Л	■	К	С	И	Л	О	Г	Р	А	Ф	■	Р
У	Ш	А	Т	■	Л	■	О	■	К	Л	І	О
М	■	С	■	Д	Е	Н	Д	І	■	О	■	Р
Б	О	С	Ф	О	Р	■	А	Р	А	Р	А	Т
■	■	А	■	М	■	■	■	Ч	■	Е	■	■
М	Е	Н	О	Р	А	■	К	А	Р	Н	И	З
О	■	Д	■	А	Р	Ш	И	Н	■	Ц	■	О
Л	О	Р	Д	■	Т	■	Я	■	Д	І	Є	З
Ю	■	А	У	Д	І	Є	Н	Ц	І	Я	■	У
С	■	Г	■	Л	■	К	■	Ж	■	■	■	Л
К	У	Б	А	Н	Ь	■	А	П	А	Т	І	Я

Наш партнер — Європейський фонд за демократію.

ПРИКОЛИ

— Як вступити в вашу організацію?

— Треба вбити 8 москалів і одного кота...

— А кота за що?

— Ви зараховані!

* * *

На іспиті викладач валить студента-мажора, але той викручується, мов вуж:

— Добре, якщо ви мені зараз відповісте, то поставлю трійку. Як ви мені поясните значення слова «Нюанс»?

— Ну от дивіться: ви мене можете зараз завалити на іспиті, але є один нюанс...

* * *

Хлопець приходить до жіночого гуртожитку. Вахтерка зупиняє його і каже:

— Молодий чоловік, ви до кого?

— А ви б до кого порадили?

Передплатні індекси: 60970, 1555
Наша адреса: 03047, Київ, пр. Перемоги, 50
Телефон редакції:
+38 091 625 66 32
Електронна пошта редакції:
ukrmoloda@ukr.net
Рекламне бюро:
reklama-umoloda@ukr.net
Відділ реалізації:
454-84-41
sale_umoloda@ukr.net
«УМ» в інтернеті: http://www.umoloda.kyiv.ua

Відділи:
економіки — wagmer@ukr.net
культури, історії, суспільних проблем —
vsamchenko@i.ua

Україна молода

Редактор Михайло Дорошенко
Засновник і видавець —
ПП «Україна молода»
Свідоцтво про реєстрацію:
КВ №3386 від 29.08.98
© Дорошенко М.І., 2013

При використанні наших публікацій посилання на «УМ» обов'язкове.
Рукописи не рецензуються і не повертаються
Відповідальність за зміст реклами несе рекламодавець.
Комерційні публікації виходять під рубриками:
«Український виробник», «Позиція», «Банківська справа», «Фінансова експертиза», «Здоровенькі були», «Це — працює!», «Знайомтеся — новинка», «Партнерство», «Програми», «Проєкти», «Альма-матер», «Продукт», «Протистояння», «Вітаємо», «Любов і шана».
Матеріали із позначкою Ⓟ друкуються на правах реклами

Газета друкується у видавництвах:
«Преса України» — у Києві
Зам. 3009041
«Видавничий дім «Високий Замок» — у Львові
Зам. блок № 196
Верстка та виготовлення фотоформ —
комп'ютерний центр редакції «УМ»,
Газета виходить щосереди
Тираж 58168

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0